MÜLK SÛRESİ

Mushaftaki sıralamaya göre kitabı-mızın 67., nüzûl sıralamasına göre 77., Mufassal kısmı beşinci sûreler grubu-nun dördüncü sûresi olan Mülk sûresi, Mekke'de nâzil olmuştur. Âyetlerinin sa-yısı 30'dur.

"Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla"

Hamd yalnız ve yalnız âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Salât ve selâm Allah'ın Rasûlü'ne, O'nun pâk aile halkına ve ashabına olsun. Rabbimiz bizden kabul buyur. Çünkü sen her şeyi işitensin, her şeyi bilensin.

"Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla"

Kur'an-ı Kerim'in altmış yedinci sûresi. Otuz âyet, üç yüz otuz beş kelime ve bin üç yüz on üç harften ibarettir. Fasılâsı râ, mim ve nun harfleridir. Mekkî sûrelerden olup "Tûr" sûresinden sonra nâzil ol-muştur. Adını ilk âyetinde geçen "mülk" kelimesinden almıştır. âyette geçiş şekli şöyledir: "Mülk ve saltanat, kudret elinde olan Allah yüce-dir. O her şeye kadirdir. " Sûreye, Tebâreke, Mâma, Münciyye, Vâ-kıyye ve Mennâa adları da verilmektedir.

Mülk sûresi, fazileti hakkında hadis varit olan sûrelerdendir. Peygamber (s.a.s)'in şöyle buyurduğu rivayet edilir: "Kur'an'da otuz âyetlik bir sûre var, bir adama şefaat eder ve o kişi mağfiret olunur, O "Tebâreke" sûresidir" (Tirmizi, Fedâilil-Kur'an 9; Ebu Davud, Salât, 322; İbn Mâce, Edep, 52).

Câbir (r.a)'dan nakledilen başka bir hadiste de şöyle denil-mektedir: "Peygamber (s.a.s), Secde ve Tebâreke (Mülk) sûrelerini okumadan uyumazdı" (Tirmizi, Fedâil'ül-Kur'an, 9).

Sûre, Bakara sûresindeki; "Allah'ı nasıl inkâr edersiniz? Hal-buki siz, ölüler idiniz, sizi O diriltti. Sonra öldürecek, sonra tekrar diril-tecektir. Nihayet O'na döndürüleceksiniz. Yeryüzünde ne varsa hepsini sizin için yaratan O'dur. Sonra göğe yönelip onları yedi gök olarak düzenleyen de O'dur" (Bakara,28-29) âyetlerde verilmek istenen mesajı tafsili bir şekilde gözler önüne sermektedir.

Katıksız bir tevhid aki-desine ulaştırılmak için insan, varlık âlemini ve ötesindekileri düşünmeye davet edilir. Nasıl olur da insan, yoktan var edildiği halde, onu var edeni inkâr edebilir! Ve nasıl olur da, her akıl sahibini hayrete dü-şürüp iman etmeye sevk edecek azametteki olaylar her gün çevresinde cereyan ettiği halde, kâinatın tek sahibi olan ve onu dilediği gibi sevk eden Allah'a iman etmeyi beceremez! Yeryüzünde ne varsa hepsini insan için yaratan Allah'tır. Ama insan, her gün etrafında cereyan eden ve yaratanın mutlaka bir alâmetini taşıyan olaylara karşı körelmiş bir durumdadır. Mekke'de nâzil olan ve insanların akıllarını şirkten ve câhilî yaşayışın tortularından temizleyip, onları her şeyin yaratıcısı ve sahibi olan Allah Teâlâ'yı tanımaya, O'na ibadet etmeye yöneltmeyi hedef alan sûrelerden bir tanesi de "Mülk" sûresidir.

Bu sûrenin muhtevası ve konuyu ele alışı öteki sûrelerden farklıdır. Düşünen insanı Allah'a imana götürecek olan, görülen ve görülmeyen yaratılıştaki mükemmellik ve incelikler, yeryüzünün dar sınırlarının ötesine taşarak bütün kâinatı kucaklayan, maddî hayatı aşıp âhiret âlemini de içine alan bir uslûbla ele alınmaktadır. İnsana, kâinattaki hadiselerin dış görünüşü ile uğraşmaktan kurtulup onun iç gerçeklerini kavramanın yolları açılır.

Sûreye, mülkün ve saltanatın Allah'a ait olduğu hatırlatılarak giriliyor. Her şeyin tasarrufu O'na aittir. Dilediğini dilediği gibi yapmak-ta hiç bir şey O'nu sınırlayamaz ve yaptıklarından dolayı sorgulaya-maz. Mülkün tek sahibi O'dur ve O'nun her şeyi yapmaya gücü yeter: "Mülk ve saltanat O'nun elinde olan Allah yücedir. O her şeye ka-dirdir" (1).

Bu gerçekler kalplerde yer edince insan, duygularının esa-retinden kurtulur ve varlık sebebini daha yekinî bir şekilde kavramaya başlar. Mülkün sahibi olan Allah, ölümü ve hayatı yarattı. Bu, O'nun gücünün, sonsuzluğunun ve erişilmezliğinin bir alâmetidir. Allah Te-âlâ'nın mülkün sahibi olduğunu idrak eden insan, O'nun halk ettiği ölüm ve hayat gerçeğini düşünmeye başlayacaktır. Bu düşünce onu başıboşluktan alıkoyacak, sınanmak için gönderildiği bu dünyadaki hayatında yaşam ölçülerini belirleyecektir. Her şeyin tek sahibi Allah Teâlâ'dır.

Ölüm ile hayat O'nun elinde olduğuna göre hiç bir başka güç, insanı Allah'ın dilediğinin dışında bir şeyi yapmaya zorlayamaz. Ölüm ve hayat, kimin daha iyi bir iş işleyeceği ve öteki hayatta Aziz ve Gafûr olan Allah'ın rahmetine muhatap olacağının anlaşılması için yaratıldı: "Hanginizin daha iyi amel işlediğini denemek için O'dur ölümü ve hayatı yaratan, O, Aziz'dir, Gafûr'dur" (2).

Bundan sonra varlıkların yaratılışındaki nizamı ve onun çar-pıcılığını açıklayan âyetler gelmeye başlıyor. Allah gökleri yedi kat olarak yaratmıştır.

Onu akıl sahipleri için de bir ibret kaynağı kılmıştır. Ancak insanlardan çok azı müstesna hiç kimse bu gerçeklerin farkın-da değildir. İnsanlar öyle bir hayat sürerler ki; ölüm sanki onlara hiç yetişmeyecektir. İşte Allah Teâlâ, insana hitap ederek, onu alemleri yaratmasındaki mükemmelliği görmeye davet ediyor. Gaflet içerisin-deki insana; "Sen Rahman'ın yaratmasında bir eksiklik bulamazsın. Gözünü çevir de bak; bir aksaklık görebilir misin?" (3). Diye seslene-rek ona yaratılışın intizam ve mükemmelliğini, varlığına işaret eden en büyük delil olarak sunuyor.

Burada Allah Teâlâ, meydan okuyan bir üslup kullanıyor. Bu, konunun ciddiyetini vurgulamak içindir. İnsandan, Allah'ın bütün ya-rattıklarına dikkatle bakması isteniyor ki o, sapıklıkta devam edip de, Allah'ın hazırladığı çılgınca kaynayan Cehennem azabıyla cezalan-dırılmayı hak etmesin. Gökyüzünün, seyredildiğinde kalpleri sihirleyen o muhteşem manzarası, düşünen akılları Allah'ın vaadine imana da-vet ediyor: "Andolsun ki Biz yere yakın göğü kandillerle donattık" (5).
İnsan yaradılıştaki bu güzellikleri kavramaya çağrılıyor. Çünkü varlık-taki güzelliği kavrayınca onu yaratanın güzelliğini, ululuğunu daha kolay idrak edecektir.

Allah Teâlâ, gökyüzünü süslediği kandillerle, aynı zamanda şeytanların taşlanmasını da sağladı. Lânetlenen bu şeytanlar için, çıl-gın bir Cehennem azabı da hazırlanmıştır: "Onlarla şeytanların taş-lanmasını sağladık. Âhirette de Biz; şeytanlara alev alev yanan bir azap hazırladık " (5). Bu âyete bağlantılı olarak Allah'ın açıkça bilinen varlığını inkar edip, O'nun dinine uymaktan yüz çevirerek tağutların peşine takılan ve Allah'a şirk koşan kâfirler tehdit edilmektedir. On-ların da uydukları şeytanlar gibi hazırlanan aynı acıklı Cehennem azabına çarptırılacakları; "Rabbini inkâr edenler için cehennem azabı vardır. O, ne kötü bir yerdir" (6) âyetiyle haber verilmektedir.

Bunun peşindeki âyetlerde Cehennemin canlı bir tasviri yapılır. Cehennem, ahiret günü, kaynamasının şiddetinden korkunç uğultular çıkartacak ve o kâfirlerin Allah Teâlâ'ya olan isyanlarına karşı kızgın-lığından parçalanacak bir hale gelecektir. O gün hiç bir münkir onun öfkeli alevlerinden kendini kurtaramayacaktır: "Cehenneme atıldıkları zaman onun kaynarken çıkardığı öfkeli uğultuyu duyarlar. Cehennem öfkesinden parçalanacak bir hale gelir..." (7-8).

Bu âyetlerdeki ifâde tarzı ayrıca büyük bir hakikati da ortaya koymaktadır; Allah'ın yarattığı canlı cansız her şey, bir ruha sahiptir. Ve mevcudâttaki bütün varlıklar kendi tabiatları içerisinde Allah Teâ-lâ'yı hamd ile tesbih ederler. İşte Allah'a tam bir itaatle boyun eğen bu varlıklar, insanoğlunu yaratıcısına isyan ederken gördüklerinde, inkâr ve isyana karşı fıtratlarında gizli

olan nefretleri onları öfkeden çılgına çevirir. Mevcudâttaki her şeyin Allah Teâlâ'yı zikrettiği gerçeği; "Yedi gök, yer ve onlarda bulunan varlıklar, Allah'ı tesbih ve tenzih ederler. Aslında hiç bir şey yoktur ki hamd ile Allah'ı tesbih etmesin ne var ki siz onların tesbih etmesini anlamazsınız..." (İsra,44) âyetiyle insan-lara bildirilmektedir. Bu gerçek Kur'an-ı Kerim'de defalarca tekrar edilmektedir. Bunlar, kâinatta her şeyin Allah Teâlâ'yı hamd ile tesbih ettiği halde, insanın bu kafileden ayrılıp hüsrana uğrayanlardan ol-duğu gerçeğini vurgulamaktadırlar.

Bunun akabinde, Cehennem bekçilerinin bu insanlara karşı tavırları dile getiriliyor. Onları rezil edip büyük bir sıkıntıya düşürecek olan; "Size bir uyarıcı gelmemiş miydi?" (8) sorusu sorulunca, onların buna verdiği cevap; budalalıkları ve gafletlerinin kendilerini sürükle-diği inkarcılıklarını büyük bir pişmanlıkla itiraf etmekten başka bir şey değildir: "Onlar: "Evet doğrusu bize bir uyarıcı geldi ama biz yalanla-dık ve dedik ki, Allah hiç bir şey indirmemiştir... Sadece siz büyük bir sapıklık içindesiniz" derler" (9).

Ellerinde hiç bir delil olmadan Allah'ın indirdiklerini inkâr edip peygamberlerini yalanlayanlar, o gün, duyan ve düşünen hiç bir insa-nın düşemeyeceği böyle kötü ve iğrenç bir durumda oldukları halde pişmanlıklarını çok acıklı bir şekilde dile getirirler: "Eğer kulak vermiş veya düşünmüş olsaydık çılgın cehennemlikler arasında bulunmazdık derler" (10).

Allah Teâlâ, insanları hidayete ulaştırmak için gönderdiği Kur'-an-ı Kerim'de, hak ile batılı, iyi ile kötüyü, mü'min ile kâfiri bir arada, birbiriyle kıyaslanabilecek bir şekilde, karşılıklı sahifeler halinde su-narak, insanların muhakeme yapıp doğru yolu seçebilmeleri için ilâhî bir tebliğ metodu uygulamaktadır. Bu hikmete istinaden inkârcıların karşılaşacakları musibetleri zikrettikten hemen sonra, kurtuluşa erip, Rablerinin mağfiret ve mükâfatına nâil olanların durumları dile ge-tirilir: "Muhakkak ki Rablerinin azâbından gıyâben korkanlar (yok mu) onlar için bir mağfiret ve büyük bir ecir vardır"

(12). Onlar yaptıkları her işi Allah Teâlâ'nın kendilerini murakabe altında tuttuğunun bilin-cinde olarak yaparlar. Bir kötülük yapmaktan kaçınmaları, insanların onları cezalandırmasından çekindikleri için değil; ancak, gizli âşikâr her şeyi gören ve bilen Allah Teâlâ'dan korktukları içindir. Onlar, Allah Teâlâ'nın, yarattığı her şeyin bütün in-celiklerini, gizliliklerini gören ve kalplerdeki bütün sırları bilen olduğunu çok iyi bilirler. Açığa vurulanı da gizlenmeye çalışılanı da O yaratmış olduğu halde, nasıl olur da onarı bilmez?

Allah Teâlâ; "Sözünüzü ister gizleyin, ister açığa vurun. Şüphesiz Allah, kalplerin özünü çok iyi bilir. Yaratan hiç bilmez mi? Halbuki O her şeyi bütün incelikleriyle bilir ve her şeyden hakkıyla ha-berdardır" (13-14) âyetleriyle

insanları uyararak, dininin icaplarını gizli, açık çiğnememeye çalışanların dikkatini çeker. Ayrıca bu gerçeğin vicdanlarda yer etmesi, insana hassasiyet ve uyanıklık kazandırır. Bu, onun yeryüzünde taşımak zorunda olduğu, Allah'a iman emanetini omuzlamasını kolaylaştırır.

Bundan sonraki âyetlerde, insanoğlunun gafletten kurtulup, yaratıcısını tanımaya yönelmesi için, onun iç içe yaşadığı, var ediliş hikmetlerini bilmediği halde hepsinden istifade ettiği nimetlerin kay-nağı açıklanır. Allah Teâlâ, yeryüzündeki her şeyi insanın emrine sun-muş ve ona boyun eğdirmiştir. İnsan, orada hayatını kolayca devam ettirip suyundan, toprağından, havasından, rızıklarından ve gizli ha-zinelerinden istifade ederken, bütün bu nimetleri ona bahşeden Rab-binin yüce varlığını hamd ederek tesbih etmelidir. "Yeryüzünü size boyun eğdiren O'dur. Yeryüzünün her tarafında gezip dolaşın ve Al-lah'ın vermiş olduğu rızıklardan yeyin. Sonunda dönüş(ünüz) ancak O'nadır" (15).

Yeryüzünün insana boyun eğmesi ifadesi, çok büyük gerçek-leri ifade eder. Allah Teâla arzın, canlı bir varlıkmış gibi, insanlara bo-yun eğdiğini ifade ediyor. Bugün bilinen bir gerçektir ki yeryüzü, öyle görüldüğü gibi yerinde duran, hareketsiz bir varlık değildir. İçi alev alev kaynadığı halde, kendi etrafında saatte bin milden fazla bir, hızla hareket eder. Ayrıca tabi olduğu güneş sistemi ile de gökyüzünün derinliklerine doğru saatte binlerce kilometre hızla yol alır. Yani arz her şeyiyle hareket halindedir. Ve Allah Teâlâ hiç kimsenin zaptede-meyeceği bu gücü insanın emrine âmade kılmış, ona boyun eğdir-miştir.

Gökyüzünü insanlar için süsleyip, yeryüzünü onun hizmetine sunan Allah Teâlâ, gaflet içerisinde, etrafındaki harikuladelikleri göre-meyerek O'na isyan eden insanoğluna, onu düşünmeye davet eden ve tehdit taşıyan bir üslupla sorular yöneltir ve yaptıkları şeylerden dolayı başlarına büyük bir belâ gelmeyeceğinden nasıl emin olabil-dikleri sorusunu sorar: "Gökteki (melek)lerin Allah'ın emriyle sizi yerin dibine geçirmeyeceğinden emin misiniz? O vakit bakarsınız ki yeryü-zü şiddetle sarsılıp çalkalanıyor" (16). İnsanın ayakları altında sakince duran yer sallanmaya, yerin içinde sakladığı alevleri ağzını açarak fış-kırtmaya ve gökyüzünden taşlar yağmaya başladığı zaman, insanlar kapana kıstırılmış fare gibi güçsüz ve çaresiz kalırlar. Akılları baş-larından çıkar, dehşete düşerler. Ve kulak tıkadıkları uyarmanın ger-çekliğini kavrarlar. Ama iş işten geçmiştir: "O zaman uyarmanın ne demek olduğunu bileceksiniz" (17).

Allah Teâlâ bunu anlamakta güçlük çekenlere, idrak etmele-rinde yardımcı olsun diye, geçmişteki sapık kavimlerin helâk oluşlarını misal verir: "Şüphesiz bundan öncekiler de yalanlamışlardı. Yaptık-larını reddedip onları cezalandırmam nasılmış; bir bak!" (18). Bu â-yetle, inkarlarından dolayı helâk

edilmiş kavimlerin bugün de göz önünde olan helâklerine dair alâmetlere bakıp ibret alınması isteniyor.
Bundan sonra gelen âyetlerde inkârcıları düşünce ve tefekküre sevk etmek için, Allah Teâlâ'nın bir takım mucizeleri zikredilir. Ve onların da Allah'ı inkâr etmekle beraber, O'nun rızıklandırmasına muhtaç ol-dukları gerçeği vurgulanarak, varlıklarını Allah'a borçlu oldukları hatır-latılır.

Sûrenin sonunda, bütün bu apaçık deliller karşısında iman et-mekten kaçınırlarsa, artık onlar için yapacak hiç bir şey yoktur. On-lara söylenecek olan son sözü, Allah Teâlâ, peygamberine şöyle öğ-retir: "De ki; O, Rahman olan Allah'tır. Biz O'na iman ettik ve O'na gü-vendik. Yakında kimin apaçık bir sapıklık içinde olduğunu bilecek-siniz" (29). Buyurulur.

Bu mukaddimeden sonra inşallah sûrenin âyetlerini tek tek tanımaya geçebiliriz.

1. Hükümranlık elinde olan Allah yücedir ve O her şeye Kâdirdir. 2. Hanginizin daha iyi iş işlediğini belirtmek için, ölümü ve hayatı yaratan O'dur. O, güçlüdür, bağışlayandır. 3. Gökleri yedi kat üzerine yaratan O'dur. Rahmân'ın bu yaratmasında bir düzensizlik bulamazsın. Gözünü bir çevir bak, bir çatlak görebilir misin? 4. Bir aksaklık bulmak için gözünü tekrar tekrar çevir bak; ama göz umduğunu bulamayıp bitkin ve yorgun düşer. 5. An-dolsun ki, yakın göğü kandillerle donattık, onlarla şeytanların taşlanmasını sağladık ve şeytanlara çılgın alev azabını hazırladık. 6. Rabblerini inkar eden kimseler için cehennem azabı vardır. Ne kötü bir dönüştür! 7. Oraya atıldıkları zaman, onun kaynarken çıkardığı uğultuyu işitirler. 8. Nerede ise öfkesinden paralanacak! İçine her bir topluluğun atılmasında, bekçileri onlara: "Size bir uyarıcı gelmemiş miydi?" diye sorar. 9. Onlar, "Evet; doğrusu bi-ze bir uyarıcı geldi, fakat biz yalanladık ve Allah hiçbir şey indirmemiştir, siz büyük bir sapıklık içindesiniz demiştik" derler. 10. "Eğer kulak vermiş veya akletmiş olsaydık, çılgın alevli cehennemlikler içinde olmazdık" derler. 11. Böylece günahlarını itiraf ederler. Çılgın alevli cehennemlikler yok olsunlar! 12. Doğrusu görünmediği halde Rabblerinden korkanlara, onlara, bağışlanma ve büyük ecir vardır. 13. Sizler, sözlerinizi gizleseniz de açıklasanız da birdir; O, kalplerde olanı bilir. 14. Yaratan bilmez olur mu? O, Latif'tir, haberdardır. 15. Yeryüzünü, size boyun eğdiren O'dur; öyleyse yerin sırtlarında dolaşın, Allah'ın verdiği rızıktan yiyin; sonunda dönüş O'nadır. 16. Gökte olanın sizi yerin dibine geçirmesinden güvende misiniz? O zaman, yer sarsıldıkça sarsılır. 17. Gökte olanın başınıza taş yağdırmasından güvende misiniz? Benim uyarmamın nasıl olduğunu yakında bileceksiniz. 18. Andolsun ki, bunlardan öncekiler de yalanlamışlardı. Beni inkar etmek nasılmış? 19. Üzerlerinde kanat çırpan dizi, dizi kuşları görmezler mi? Onları havada Rahmân olan Allah'tan başkası tutmuyor; doğrusu O, her

şeyi görendir. 20. Yahut Rahmân olan Allah'ın dışında size yardımda bulunabilecek taraftarlarınız kimdir? İnkarcılar sadece aldanmaktadırlar. 21. Allah size verdiği rızkı kesiverirse, size rı-zık verecek başka kim vardır? Hayır; onlar, azgınlık ve nefrette direnmektedirler. 22. Yüzükoyun sürünen mi, yoksa doğru yolda düpedüz yürüyen mi daha doğru yoldadır? 23. Ey Muhammed! De ki: "Sizi yaratan sizin için kulaklar, gözler ve kalpler var eden O'dur. Ne az şükrediyorsunuz!" 24. Sizi yerden yaratıp yayan O'dur ve O'nun huzurunda toplanacaksınız. 25. "Doğru sözlü iseniz bildirin bu azap sözü ne zamandır?" derler. 26. De ki: "Onu bilmek ancak Allah'a mahsustur. Ben sadece apaçık bir uyarıcıyım." 27. Azabı yaklaşırken gördükleri zaman, inkar edenlerin yüzleri çirkinleşip kararır; onlara: "Sizin arayıp durduğunuz işte budur" denir. 28. De ki: "Allah, beni ve benimle beraber bulunanları isterse yok eder veya isterse merhamet eder; söyleyin, bu takdirde inkarcıları, can yakıcı azaptan kim alıkoyabilir?" 29. De ki: "Bizim inandığımız ve kendisine güvendiğimiz, Rahmân olan Allah'tır. Kimin apaçık bir sapıklıkta olduğunu yakında bileceksiniz." 30. De ki: Suyunuz yere batarsa, söyleyin, si-ze kim temiz bir su kaynağı getirebilir?"

Bu âyetler, Mekke'de nâzil olmuş Mülk sûresi diye bilinen ve kitabımızın 67. sırasına yerleştirilmiş bir sûrenin âyetleridir. Sûre, Te-bâreke ile başlayan Kur'an'daki iki sûreden birisidir. Birisi Furkân sûresi, ikincisi de işte bu sûredir. Tesbihât ve tebrikât ile başlayan bir sûre... Sûrenin ilk kelimesi olarak veya sûrenin tümünün adı olarak karşımıza bir bereket, bir teberrük, bir tebrik konusu çıkmaktadır.

Tebâreke, mübârek oldu, tebrike şayan oldu, berekete konu oldu, berekete kaynaklık etti gibi anlamlara gelmektedir. Bereket, Türkçe'de kullanıldığı şekliyle birikim kökünden gelmektedir. Yani ki-şideki birikimin, mal birikimi, bilgi birikimi, çoluk-çocuk birikimi gibi bi-rikimlerin onu cennete götürücü özellik kazanmasının adına bereket denir. Bir kişideki birikimler, o kişiyi cennete götürüyorsa buna bereket denir. Ama kişideki bu birikimler onu cennete değil de cehenneme doğru götürüyorsa, onun kulluğunu ters yönde etkileyecek bir noktaya gelmişse, artık bu birikimlerin hiçbirisine bereket denmez.

Öyleyse unutmayalım ki çok mal bereket değildir, çok ev, çok araba, çok arsa, çok alkış, çok makam, çok koltuk bereket değildir. Çok çocuk, çok bilgi, çok not bereket değildir. Eğer tüm bu konularda çokluklar, çoğalmalar, birikimler bizi cennete götürücü bir özellik taşıyorsa, yani bu çoğalmalar bizim kulluğumuzu artırıyorsa, her gün Allah'la aramızın biraz daha iyileşmesine, biraz daha güzel Müslüman-laşmamıza sebep oluyorsa bunlar berekettir, bereketlidir. Ama bunlar çoğaldıkça kulluğumuz azalıyor, ilim öğrenme imkânımız kalmıyor, hasta ziyareti, Müslüman kardeşlerimizin dertleriyle ilgilenmemiz, çocuklarımızın İslâmî eğitimleriyle ilgilenmemiz azalıyorsa, yani

kulluğumuz azalıyor ve cehenneme gidişimiz hızlanıyorsa, o zaman bu birikimlere bereket değil belâ denir. Meselâ adam dükkanının çeşidini biraz daha artırarak bereket umuyor değil mi? Veya bir dükkanı varken ikinci bir dükkana daha ulaşınca, ikinci bir arsaya, ikinci arabaya ulaşınca, damlaya damlaya göl olur diyor ve bu birikimlerden bereket umuyor, bunların çoğalmasını bereket kabul ediyor değil mi? Tamam, damlaya damlaya göl olur, ama Allah korusun bu göl bir gün kendini de boğuverecek ve ahireti unutturacak, cenneti kaybettirecek bir duruma geliverirse, işte o zaman bunlara bereket denmeyecektir.

Bu tebâreke fiilinin, bu bereket konusunun hem Furkân sûresinde hem de burada sadece Rabbimiz için kullanıldığını görüyoruz. Önce Furkân ile söyleyelim:

"Kuluna âlemlere uyarı olsun diye Furkân'ı gönderen Allah mübârek oldu."

(Furkân 1)

Burada da:

1. "Hükümranlık elinde olan Allah yücedir ve O her şeye Kâdirdir."

Bu Tebâreke ifadesi sadece Allah için kullanılır, sadece Allah'a yakışıcı bir kelimedir. Zaten Allah'tan başkalarına yakışmaz bu ifade. Onun içindir ki bu kelimenin çoğulu da yoktur, tekil bir kelimedir. Tebâreke oldu, mübârek oldu, tebrike şayan oldu, tebrike lâyık ol-du. Kim? Allah Zü'l-Celâl. Kullarını cennete götürücü, kullarını hidâ-yete ulaştırıcı ve cehennemden kurtarıcı bir kitap gönderen Allah Te-bâreke oldu, tebrike şayan oldu, ya da berekete kaynaklık etti, birikimiyle cennet yollarını açıp cehennem yollarına barikatlar koydu.

İşte Rabbimiz kuluna kitabı göndermekle, kullarına kendi bilgisini aktarmakla, kullarını bilgisiyle cehalet karanlıklarından kurtarmakla öyle hayırlı, öyle bereketli, öyle mübârek bir iş yaptı ki, bu yüzden O tebâreke oldu. Öyleyse unutmayalım ki, birini tebrik etmek, birine mübârek olsun demek, ya da seni tebrik ederim demek şu mânâya gelecektir: Sen öyle kutlu, öyle mübârek, öyle bereketli bir iş yaptın ki, eğer sen bunu yapmasaydın biz kahrolur, mahvolur, biz helâk olurduk. Bunu yaptığın için sen tebrike şayansın, seni tebrik etmek, seni mübâreklemek bizim vazifemizdir.

Öyleyse kimi nerede, nasıl ve ne zaman tebrik edeceğiz? Tebrik ederim, tebrik ederiz ifadesini kime ve ne zaman kullanacağımızı iyi bilmek zorundayız. Ben öyle bir şey yapmalıyım ki, bu yaptığım be-rekete konu olmalı, insanların cennet yollarını açıp cehennem yollarına barikatlar koymalı ki, insanlar beni tebrik etsinler. Yani ben de tıpkı Rabbimin yaptığı gibi tebrike şayan bir şey

yapmalıyım. Eğer ben de Rabbimin yaptığını yapar, bu aileye Kur'an'ı getirir, bu toplumu Kur'-an'la tanıştırırsam beni tebrik edersiniz. Seni tebrik etmek için de senin bunu ailene götürmen, onu tebrik etmek için de onun bunu kendi ehline götürmesi gerekecektir. Kim ki çevresindekilerin hayatında ha-ramları bir kenara iter, helâllere yol açarsa, onları cennete teşvik eder, cehennemden uzaklaştırmaya çalışırsa işte o tebrike şayan bir iş yapmıştır. Onu tebrike gidelim, eğer dinimiz müsaade ediyorsa elinden de öpelim, ayağından da öpelim.

Halbuki bugün maalesef bu kelimeyi çok farklı yerlerde kullanıyoruz değil mi? Kimleri, neleri tebrik ediyoruz bugün? Meselâ bir adam imtihana giriyor, bilmem hangi pislik yuvasının başına müdür oldu diye, tüm eşi, dostu onu tebrike gidiyorlar. "Aman tebrik ederiz, kazandın, müdür oldun." Halbuki onun oturduğu yer tabiri caizse bir pislik yuvasıdır. Kişinin böyle bir makama oturması onu cennete gö-türücüyse tebrik edelim, değilse bu caiz değildir. Veya meselâ adam kan içerek, irin yutarak, gecesini gündüzüne katarak, borçlanıp dertlenerek dış kaplamasını iki milyara, iç döşemesini beş milyara, kaba taslak yapısını bilmem kaç milyara tamamlayıp bitirdiği bir evin içerisine girince, bütün eşi, dostu, mübârek olsuna yağıyorlar oraya. "Aman mübârek olsun tebrik ederiz, çok hoş olmuş." Acaba gerçekten mübareği anılacak yer miydi burası?

Cennete götürücü bir şey yapmışsa adam tebrik edelim, değilse bu kelimeyi kullanmayalım. Meselâ nişanlanmışsın mübârek ol-sun! Evlenmişsin, mübârek olsun! Kur'an'ı öğrenmişsin, mübârek ol-sun! Buhârî'ye başlamışsın, mübârek olsun! Haccetmişsin, mübârek olsun! Çocuklarınla evde bir ders başlatmışsın, mübârek olsun! Filanla barışmışsın, mübârek olsun! İçkiyi bırakmışsın, namaza başlamışsın, örtünmüşsün mübârek olsun gibi…

Allah'ın yaptığı, ettiği her şey gerçekten tebrike şâyândır. Bakın burada da deniliyor ki, mülk elinde olan Allah mübârektir, bereketlidir. Çünkü Allah mülkün sahibidir, mülk elinde olandır. Göklerde ve yerlerde bizler de dahil mülk olarak ne varsa hepsi Allah'ındır. Rab-bimiz, cennet kazanmamız için şu anda mülkünü bizlere vermiştir. O halde elbette mülke sahip olan, mülkte söz sahibi olan Allah cennet kazanmamıza imkân verecek biçimde karşılıksız olarak o mülkünü bi-zim hizmetimize sunmakla bu berekete konu olmuş, berekete kaynaklık etmiş, mübârek olmuştur.

Dünya ve âhiretin mülkü ve saltanatı, emir ve hükmü elinde bulunan, dilediğini aziz, dilediğini zelil eden, dilediğini zengin, dilediğini fakir kılan, her şeye gücü yeten, hiçbir şeyin kendisini aciz bıraka-madığı, yapmak istediği şeye kimsenin mani olamadığı Allah yüceler yücesidir, kutludur, büyüktür. İbn Abbas diyor ki: "Mülk O'nun elinde-dir. Dilediğini azîz, dilediğini zelil eder. Yaşatır, öldürür, zengin eder, fakir eder, verir, vermez."

”Mülk O'nun elindedir.” Yerde ve gökte, bütün kâinatta, dünya ve âhiret tasarruf ve saltanatı, yaratma ve yok etmesi, ele geçirme ve yönetmesi, emrini yerine getirtme ve hükmünü icra etmesi, iyi davran-ması ve zorlaması, cezalandırması ve ikramı, ihsanda bulunması ve nimet vermesi hep O'nun kudret elindedir. Her şey O’nun emir ve ira-desi, hüküm ve kudretiyle cereyan eder. Dilediğini mülkünde kullanan yahut kuvvet verip mülke kavuşturan ve kavuşturacak olan da ancak O'dur. Verdiklerine de tamamen vermediği gibi, kendi adına hareket etme salâhiyetini de ebedî olarak vermez. Mülkünü kendi elinden çı-karmaz. Kendine ortak kılmaz, çünkü şirkten berî ve yücedir. Yalnız kendi hükmü altında emredilmiş olmak üzere vekaleten ve geçici olarak verir, dilediği zaman da alır. Çünkü mülk hakkı, bizzat kendisinin ve mülkün hakikati doğrudan doğruya O'nun kudret elindedir. Ve O, her şeye kâdirdir.

Mülk elinde olduğu gibi, her dilediğini dilediği şekilde eksiksizce yapmaya tam bir kudretle güç yetirmektedir. Hiçbir yardımcıya, ve-zire, vekile ve vasıtaya ihtiyacı yoktur. Her ne isterse kendi kudretiyle yapar. Hiçbir iradesi hikmetsiz değildir, ol deyince oluverir. Dilerse zorla yaptırır; dilerse hürriyet verir. Dilerse küçültür, dilerse büyültür. Dilerse sıkar; dilerse açar; dilerse yıkar, dilerse yapar; dilerse daha başka âlemler yaratır ve onlarda da dilediği gibi tasarrufta bulunur. Ancak O'nun ortağı olmaz. O, öyle yüksek, öyle yüce, öyle fenâdan ve acizlikten berîdir.

Sûrenin başındaki bu kavramı, bu mülk kavramını eğer kafamızda canlı tutabilirsek, o zaman sûrenin içinde, ileriki bölümlerinde anlatılacak konular kafamızda daha bir belirginleşecek, daha bir güzel anlaşılacaktır. Sûre ileriki bölümlerde bize şunları söyleyecektir: Cennet, cehennem, azap var. Eğer cennete ulaşmak istiyorsanız mülkün sahibinin sözünü dinleyin, güçlü olan, dinlenmesi gereken O’-dur. Cehennem var, eğer ondan korunmak istiyorsanız mülk Allah’ın! Sulta O’nun, otorite O’nun, egemenlik O’nun, öyleyse O’nu dinleyin! Allah, bize sûrede şunları söyleyecek: “Rızkınızı ben veriyorum, mülk benimdir, vermesem ne yaparsınız? Suyunuzu ben veriyorum, vermesem, kesiversem ne yaparsınız? Nerden getirirsiniz onu? Kıyamet ne zamanmış? Ne zaman kopacakmış? Ne karışırsınız siz buna? Si-ze ne bundan? O’ndan başka kimsenin yetkisi yok ki bu konuda! Bütün bu konularda mülk sahibi, her şeyin sahibi benim.” Sûrede baştan sona işte bu mülk konusu anlatılacak. Zaten sûrenin adı da Mülk sûresidir.

“Allah her şeye Kâdirdir.” İki mânâsı var bunun: Biri, Allah her şeye Kâdir olandır. Allah her şeye güç yetirendir, her konuda mutlak güç sahibi, mutlak otorite, egemenlik sahibidir. Diğeri ise, Allah her şeye kâdir olandır, her şeyi takdir edendir. Yani hem her şeyi ölçen biçendir, her ölçüyü, her ölçütü ortaya koyandır, hem de her konudaki ölçüyü gündeme getirendir.

Öyleyse çocukların eğitimi konusunda ölçü mü arıyorsunuz? Ölçücü Allah'tır, ölçü Allah'ın ölçüsü, Allah'ın ölçümüdür. Sosyal hayatın ölçüsünü mü arıyorsunuz? Ekonomik hayatın ölçüsünü mü arıyor-sunuz? Kadın-erkek ilişkilerinin, kılık-kıyafetin, kazanmanın-harcama-nın, hukukun, eğitimin, siyasal yapılanmaların ölçüsünü mü arıyorsu-nuz? İnfakın, çocukların sayısının arttırılması veya dondurulması konusunun ölçüsünü mü arıyorsunuz? Ölçü Allah'ın ölçüsüdür, ölçüt Allah'ın ölçütüdür. Her şeyin ölçüsünü koyan Allah'tır. Allah'tan başka ölçü koyan yoktur. Meselâ bize ne kadar mal vereceğini en güzel bilen, en güzel ölçen Allah'tır. Gözümüzün ferini, dizimizin bağını, gücü-müzün sınırını, aklımızın hududunu en güzel ölçen ve bilen Allah'tır.

Onun içindir ki, bize neleri emredeceğini, bize neleri yükleyeceğini, bizi nelerle sorumlu tutacağını en iyi bilen Allah'tır. Veya hangi âyet ne kadara delâlet edecek, hangi sûrede ne kadar âyet gelecek? İnsanlar bu hükümleri ne zaman, nerede, nasıl yapacaklar? Kişilerin başına neler gelecek? Dini Allah nasıl ikame edecek? Gökyüzünü na-sıl ölçecek? Veya yeryüzünde hangi ölçüler geçerli olacak? Bunu en güzel ölçen, bilen, bu konuda ölçü vaz' eden Allah'tır. Mirasta erkek ne kadar alacak? Kadın ne kadar alacak? Erkek nasıl giyinecek? Ka-dın nasıl giyinecek? Tüm bu konuları en iyi bilen Allah'tır.

Ama bu Allah aynı zamanda güçlü olandır, her şeye güç yetirendir. Her şeye kâdir olan, dilediği her şeyi yapan, mutlak güç ve kudret sahibidir. Bizi öldürmeye, diriltmeye, bize hayat bahşetmeye, onu elimizden çekip almaya, mülkü birine vermeye, tekrar ondan söküp almaya muktedir olan, mâlik olandır.

Allah öyle güçlüdür ki, karşı gelinmez güçlüdür, dediğini mutlak yapan güçlüdür, bize istediğini yaptırabilecek güçlüdür. Rabbi-mizin gücünün sırrını anlama imkânımız yoktur, ancak buna iman e-deriz.

Yine Allah'ı tanıyoruz. Rabbimiz bize kendisini anlatmaya devam ediyor. Kur'an bize ne anlatır? Kur'an bize bir tek şey anlatır. Kulluğu, kulluğumuzu anlatır. Kur'an başından sonuna kadar bize kulluğu anlatır, başka bir şey yoktur Kur'an'da. Kulluğu bize anlatırken de Rabbimiz üç kademede anlatır onu.

1- Kime kul olacağız?
2- Nasıl kul olacağız?
3- Neden kul olacağız?

Kur'an, kime kul olacağımızı anlatır. Yani kime ve nasıl bir Al-lah'a kulluk yapacağız? Allah Kur'an'da bize kendini anlatır, zâtını, sı-fatlarını, esmâsını anlatır. İşte böylece tanıtılan bir Allah'a inanıp, kul olun denir. İşte bakın burada da Rabbimiz anlattı. Kâdir olan, her şeyi takdir eden, her konuda

ölçü vaz' eden, her konunun ölçütünü koyan, her şeye güç yetiren, mülkün sahibi olan bir Allah... Tebâreke olan, bereket kaynağı olan, tebrike şayan, mübârek bir Allah... Sonra da:

2. "Hanginizin daha iyi iş işlediğini belirtmek için, ölümü ve dirimi yaratan O'dur. O, güçlüdür, bağışlayandır."

Allah'ı tanımak için Kur'an'daki 6000 küsur âyeti kavramak, bu âyetleri bize anlatan, şerh eden, açıklayan Rasulullah Efendimizin hadislerini kavramak, bir de bu âyetlerin şerhi mahiyetinde olan, sanki laboratuar mesabesindeki olan semâvât ve arzı kavramak, semâvât ve arzdaki görsel âyetleri özümsemek gerekecektir. Çünkü Rabbimi-zin bu kitabındaki âyetlerini anlamak için semâya bakmak, arza bakmak, insana bakmak, deveye bakmak gerekecektir.

Allah, ölümü ve hayatı yaratandır. Peki acaba âyet-i kerîmede neden önce ölüm zikredildi de hayat sonra zikredildi? Bunun münakaşasına girmeye gerek yoktur. Bakara sûresinde de Rabbimiz der ki:

"Allah'ı nasıl inkar edersiniz ki siz ölüler idiniz de sizi diriltti. Sonra sizi yine o öldürecek, sonra yine diriltecek. Sonra ona döndürüleceksiniz."
(Bakara 28)

"Nasıl oluyor? Sizler ölüydünüz de sizi Allah var etti! Sizler ölüydünüz! Yoktunuz! Hiçtiniz! Bu varlığınızı, bu gücünüzü biz verdik size! Sonra bu varlığınızı, bu gücünüzü alıp sizi öldüreceğiz. Sonra da sizi hesap, kitap için yeniden dirilteceğiz." Allah mutlak mânâda ölümü de dirimi de yaratandır. Bize lazım olan da işte budur. Yine bize lazım olan önce ölümün yaratılmasıdır. Kaçacak mısınız? Hayrola! Derdiniz ne? Ne çabuk unutuyorsunuz ölümü? Halbuki Allah'ın yarattıklarını unutmadınız. Meselâ ekmeği unutmadınız, suyu, kadını, semâyı, arzı, yiyeceği, içeceği, elmayı, armudu unutmadınız. Onları kul-lanıyorsunuz, onları kendi zevkinize âmâde kılıyorsunuz da, ölümü niye unutuyorsunuz? Ölümü niye gündeme almıyorsunuz? Hayatı u-nutmuyorsunuz, hayatı kullanıyorsunuz, hayattakileri ihmal etmiyorsu-nuz da, ölümü niye kullanmıyorsunuz?

Ölüm, kalplere daha çok korku verici ve ürpertici olduğu için Yüce Allah önce onu zikretti. Ölüm, yok olma ve hayattan tamamen kesilme değildir. O, sadece bir yurttan başka yurda taşınmaktır. Bunun içindir ki, ölünün, kabrinde işittiği, gördüğü ve hissettiği bildiril-miştir. Ölüm sadece ruhun bedenle ilgisinin kesilmesi ve vücuttan ay-rılmasıdır. Rasulullah (s.a.v.) şöyle buyuruyor: *"Sizden biri kabrine ko-nup da eşi dostu oradan döndüğünde, o onların ayak seslerini işitir."* (Buhâri, Cenaiz: 68, 87; Ebu Davud, Cenaiz: 74) *"Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, benim söylediklerimi siz onlardan daha iyi işi-*

temezsiniz. Ancak şu var ki, onlar cevap veremiyorlar.” (Buhâri, Ce-naiz: 88; Müslim, Cennet: 87, 88)

Katade diyor ki: Allah, insanoğlunu ölüm hadisesiyle zelil kıl-mıştır. Dünyayı yaşama ve yok olma yurdu yapmıştır. Âhireti ise dünyada yapılanların karşılığının verildiği ve devamlı olan bir yurt kılmıştır. Böylece anlıyoruz ki; **1)** Ölüm ve hayat Allah'tandır. Ve hiç kimse bir başkasına hayat veremez, ölüm de getiremez. **2)** Kendisine iyilik ve kötülük yapabilme kudreti verilen insanın yaradılışı maksatsız değildir, bilakis Allah onu imtihan etmek maksadıyla yaratmıştır. Bu hayat insana bir imtihan süresidir ve ölüm bu sürenin sona ermesi demektir. **3)** Yaratıcının bu süreyi (fırsatı) insana vermesinin nedeni, onun iyi mi, kötü mü olduğu dünyada fiilen ispatlansın diyedir. **4)** Han-gi davranışın iyi, hangi davranışın kötü olduğunu belirtmek yetkisi ancak Yaratıcıya, yani imtihanı yapan Zat'ın indinde hangi amellerin makbul olduğunu bilmesi gerekir. **5)** Bu imtihanın kendiliğinden çıkan sonuca göre, herkes yaptığı davranışın karşılığını (ceza ve mükafat) mutlaka görecektir. Çünkü bu karşılık olmasaydı, bu imtihanın bir anlamı olmazdı.

Allah ki, ölümü yaratandır. Bu ölüm şu bizim ölümümüzü, beşerin ölümünü, toplumların, devletlerin, piyasanın ölümünü anlatan her şeyi içerecektir. Hayatı da yaratandır Allah. Bunda da her türlü hayat, her türlü dirilik geçerli olacaktır. Allah dirilişi yaratmıştır. Hangi dirilişler? Meselâ piyasanın dirilişi, veya evlerimizdeki dirlik ve düzeni de Allah yaratmıştır. Veya ekonomik canlanmayı da Allah yaratmıştır. Dirilik adına, canlılık adına, hayat adına aklınıza ne geliyorsa hepsinin yaratıcısı Allah’tır. Bu ölümü ve hayatı neden yarattığının sebebini de Rabbimiz şöyle anlatıyor:

“Sizi sınamak, sizi denemek, sizi imtihan etmek için. Hangimiz amelce daha güzel? Böylece sizi denemek için Allah ölümü ve dirimi yaratmıştır.” İşte ölümün ve hayatın sebeb-i hikmeti budur.

Allah, hâkimiyet ve hikmet sahibidir. Yani Rabbimiz ne dediyse, ne yapmışsa, ne yarattıysa, ne gazap ettiyse, ne merhamet ettiyse, kendisinden ne tecelli ettiyse mutlaka ve mutlaka Allah’ın yaptığı her şey hikmetlidir. Meselâ 30 gün Ramazan tutun mu dedi? Mutlaka hikmetlidir, mutlaka bir hikmeti vardır. Bize iki göz mü verdi? İki gözle tek görme özelliği mi verdi? Mutlaka bir hikmeti vardır. Gusülde tüm vücudu yıkayın mı dedi? Mutlaka bir hikmeti vardır. Kadın şöyle, erkek böyle giyinmelidir mi dedi? Mutlaka bir hikmeti vardır. Toplumda kısası uygulayın mı dedi? Hukukunuz şöyle olsun, eğitiminiz böyle ol-sun, kazanmanız, harcamanız, geceniz-gündüzünüz şöyle olsun mu dedi? Şuradan kazanın, şuradan kazanmayın mı dedi? Çocuklarınızı şöyle eğitin, hanımlarınızla şöyle bir ilişki kurun, komşularınıza şöyle davranın, içki içmeyin, zina etmeyin, fâizden uzak durun mu dedi? Si-ze bir musibet mi gönderdi? Sizi

şöyle bir hayatla mı imtihan etti? Al-lah ne dedi, ne yaptı, ne yapmanızı ve ne yapmamanızı istediyse bile-siniz ki hepsinde mutlaka bir hikmet vardır.

Allah'ın her yaptığı işte mutlaka bir hikmet vardır. Ama bize düşen hikmet aracılığına çıkmak, felsefe yapmak değildir. Filozofların derdi, hikmet aramaktır. Neden insanların saçı şöyledir? Kılı niye böyledir? Neden anne şefkatlidir? Baba neden gaddardır? Bu sorulara cevap bulmaya çalışırlar. Hikmet aramaya gerek yok, Allah'ın yaptığı her şeyde hikmet vardır. Neden yaratmıştır Rabbimiz ölümü? Niçin var etmiştir hayatı?

"Sizin hanginiz amelce daha güzel, bunu denemek, bunu sınamak için."

Buna göre şöyle diyebiliriz: Ben neden yaratıldım? Niye yaratmış Rabbim beni? Yaşadığım hayatta güzel ameller mi, yoksa kötü ameller mi işleyeceğimi açığa çıkarmak için yaratılmışım. Peki benim için niçin ölüm yaratılmış? Yani neden öleceğim ben? Amelimin imtihanı, amellerimin karşılığını görmek için. Peki neden karşımdaki var? Neden karşımdaki yaratılmış? Ne için o da ölecek? Yine benim için. Benim imtihanım için. Tabiri caizse dört boyutlu düşünüyoruz. Benim hayatım ve başkasının hayatı, benim ölümüm ve başkasının ölümü nedenmiş? Benim imtihanım içinmiş diyeceğiz. Benim hayatım ve ölü-müm, karşımdakinin hayatı ve ölümü, benim ve karşımdakinin imtihanı içindir unutmayalım.

Ama bu imtihan,

olacak. Hanginiz daha güzel amel işleyecek bunun değerlendirilmesi olacak. Yani bu hayat ve ölüm arasında herkes amel işleyecek ve insanlar bu imtihan salonu dediğimiz dünya içinde "Ahsenü amelayı" gerçekleştirecekler.

İslâm dini, amellere iki damga vurur:

a- Salih Amel

b- Gayri salih amel.

Ya da âyette ifade edildiği şekliyle söylersek, ahsen amel, ah-sen olmayan amel, ahsen amel, gayrı ahsen amel. Ameli üçe ayırıyoruz:

1- Kişiyi cennete götüren amel,

2- Kişiyi cehenneme götüren amel,

3- Kişiyi ne cennete ne de cehenneme götüren amel. Yani kişiyi cennete de cehenneme de götürücü olmayan boş ameller.

Bizi cennete ve cehenneme götürmeyen boş amelleri reddediyoruz, cehenneme götüren amellerden şiddetle kaçınıyoruz ve bizi cennete götüren ameller bizim olsun istiyoruz.

İmtihan edildiğinizi bilir, ancak Allah'ı Azîz ve Ğafûr bilmezseniz, yine mahvoldunuz demektir. Niye? Örneğin öğretmeniniz sizi imtihan ediyor. Eğer

sizler sizi imtihan eden öğretmeninizin aciz, güçsüz ve bunak birisi olduğuna inanır, onun beceriksiz birisi olduğunu zanneder, yani sizin o imtihanda kopya çekmenize engel olamayacak, buna göz yumacak birisi olduğuna inanır veya imtihan sonuçlarının değerlendirilmesi konusunda o öğretmenin üzerinde etkili birilerinin varlığına inanırsanız, sizin adınıza şefaatte bulunup o öğretmene etkili olabilecek bir dostunuzun varlığına inanıyorsanız, elbette bu im-tihanın sizin üzerinizde etkinliği olmayacaktır.

Veya meselâ size bir görev veren âmirinizin, müdürünüzün atlatılabilecek, kandırılabilecek birisi olduğunu bilirseniz, böyle inanırsanız, elbette onun sizin üzerinizdeki etkisi azalacak veya hiç olmayacaktır değil mi? İşte aynen bunun gibi, şu anda bulunduğunuz imtihan salonunda sizi imtihan eden Allah'ın Azîz olduğunu, mutlak güç ve kudret sahibi olduğunu, her şeyi gördüğünü, her şeyi bildiğini, her şeye galip olduğunu, kesinlikle atlatılmaz, yenilmez ve yanılmaz bir Allah olduğunu bilir, Allah'a böylece inanırsanız, elbette bu imtihanda farklı davranırsınız. Rabbinizin bu imtihanda sizin üzerinizdeki etkisi farklı olacaktır.

Ama Allah'ı Azîz bilmez, mutlak güç ve kudret sahibi bilmez, ya da izzet ve şerefi Allah'tan başkalarında görürseniz, Allah yanında etkili, hatırlı bir kısım varlıkların da varlığına inanırsanız, o zaman Al-lah'ın sizin üzerinizdeki etkisi azalacak ve imtihanda farklı davranmaya kalkışacaksınız demektir. Güya imtihan olunuyorsunuz, imtihana çekiliyorsunuz, ama işlediğiniz suçları göremeyen, sizi her an kontrol edemeyen bir Allah var karşınızda veya imtihan eden Allah'tan hâşâ daha güçlüler var zannediyorsunuz. Eteğine yapıştıklarınızın, şefaatçilerinizin, veliahtlarınızın, Allah yanında hatırlı zannedip gözünüzde büyüttüklerinizin yarın sizi Allah'ın elinden kurtaracaklarına, size yardımcı olacaklarına inanırsanız, o zaman Allah'ın imtihanına aldırış et-mez veya Allah'ın imtihan salonundaki tavrına aldırış etmez kendi kendinize bir yalan yanlışın içine girersiniz. İkincisi:

Unutmayın ki Allah Gafûr'dur. Allah Azîzdir, O'nu Azîz bilin, O'nu atlatılamaz bilin, mutlak güç ve kudret sahibi bilin, O'nun huzurunda olduğunuzu unutmayarak O'na karşı ciddiyetinizi takının, imtihandaki tavrınızı O'na yakışır biçimde ayarlayın. Kendisine karşı yapacağınız falsolarınız sonucunda hemen sizin defterinizi dürüvereceğini unutmadan yaşayın, ama şunu da unutmayın ki, Azîz olan Allah aynı zamanda Ğafûr'dur da. O'nun İzzet sıfatının yanında Ğufran sı-fatı da vardır. Sakın bu konuda kendi kendinize bir yanlışa düşmeyin. Yani Allah'ı Azîz bilip de, sadece İzzet sıfatının sahibi bilip de kendinizi köşe bucak atmaya kalkışmayın. Yaptığınız günahlardan dolayı Rabbinizin rahmetinden, Ğufranından ümit keserek saçınızı başınızı yolmaya, kendinizi yerden yere vurmaya kalkışmayın. "Rabbimin huzurunda bunları işleyen birisi olarak artık benim işim bitiktir. Bundan böyle artık benim Rabbime yönelecek yüzüm kalmamıştır" diyerek toplumdan kaçmaya, kendi kendinizi mahvetmeye kalkışmayın! Ümitlerinizi tümden yitirip, "eyvah!

Mahvoldum! Bittim! Kahroldum! Şimdi ben ne yapacağım? Allah Azîzdir. Allah her şeyi bilen, gören ve günahkârlardan intikam alandır! Bu durumda ben onun yüzüne nasıl bakarım? O'nun imtihanını nasıl başarırım? O'na karşı nasıl hesap verebilirim? Bu kadar Azîz, bu kadar Cebbâr, bu Kahhâr ve Azamet sahibi bir Allah beni ne yapar? Ne eder?" diye yıkılıp dökülmeyin. Bilin ki Allah Azîz oluşunun yanında aynı zamanda Ğafûr'dur da. Affedendir, mağfiret edecek olandır. Yani O'na karşı O'nun istediği tam kulluğu yapamazsanız bile, tam imtihanı başaramazsanız bile gayretinizden dolayı Rabbinizin sizi affedeceğine ve O'nun imtihanını kazanacağınıza da inanın.

Rabbimiz buraya kadar kendisini anlattı. Öyleyse ey Müslümanlar! Bilin ki Allah güçlüdür! Allah Azîzdir, Gafûr'dur, unutmayın! Allah mülkün sahibidir kafanızda canlı tutun! Hayatı ve ölümü yaratan O'dur, unutmayın! Bu hayatlarınızı, bu varlıklarınızı siz kendiniz kazanmadınız, siz bulmadınız! Hayatınızı ve şu anda hayatta sahip olduklarınızı sizler bir yerlerden satın almadınız! Babalarınızdan kiralamadınız, analarınızdan elde etmediniz! Toplumdan faydalanmadınız, amirinizden ödünç bulmadınız! Yine onu şu gördüğünüz dükkanlarınızda, şu tükettiğiniz bürolarınızda, şu harcadığınız fabrikalarınızda imal etmediniz! Bunu size veren Allah'tır! Siz yokken, siz ölüyken, siz daha yaratılmamışken, adınız, esameniz bile mevcut değilken sizi varlık âlemine getiren Allah'tır.

"Azîz ve Gafûr" sıfatlarının burada kullanılmaları iki anlama gelebilir ve her ikisi de geçerlidir. **1)** "O her şey üzerinde galip olandır ve buna rağmen mahlukatına zulüm ve şiddetle davranmaz. Onlara karşı merhametli ve affedicidir." **2)** "O kötü davranışları cezalandır-maya muktedirdir ve O'nun cezasından hiç kimse kaçıp kurtulamaz. Ancak, kötülükten vazgeçip tevbe dileyen kimseyi de affeder."

Öyleyse sahibinizi iyi bilin! Kime borçlu olduğunuzu, kime minnet duymanız gerektiğini, kime teşekkür edip kulluk yapmanız gerektiğini iyi anlayın da sadece ona boyun eğin! Sadece O'na kulluk yapın! Sadece O'nu dinleyin ve sadece O'nun çektiği yere gidin. Rabbi-miz, kendisine kulluk edeceğimiz, yasalarını uygulayacağımız otoriteyi anlattı. Bakın Allah kendisini anlatmaya devam ediyor:

3. "Gökleri yedi kat üzerine yaratan O'dur. Rahmân'ın bu yaratmasında bir düzensizlik bulamazsın. Gözünü bir çevir bak, bir çatlak görebilir misin?"

O Allah ki, kendisini dinleyeceğiniz, sadece kendisine kulluk yapacağınız Allah ki, yedi semâ yaratmıştır. İsterseniz karşı gelin! İs-terseniz itiraz edin! Olmaz böyle şey! deyin. Yapamaz Allah bunu! Ya-ratamaz Allah bunu! deyin. Düşünün, Mekke döneminde ilk gelen sû-reler içinde karşımıza çıkan bu sûre

Allah'a teslimiyeti anlatıyor. Allah'a kulluğu öğütlüyor. Rabbimiz kâfirlere, "kullarım! Bütün bunları yapan, bütün bunları yaratan Rabbiniz, İlâhınız, Melikiniz, Mâlikiniz Benim! Rahmetimden dolayı bunlarla size kendimi tanıtıyorum! Sakın beni reddetmeyin! Bana karşı çıkmayın! İnkar etmeyin! Ne oluyor? Ne yapmaya çalışıyorsunuz? Derdinize ne sizin? Kime karşı geldiğinizin, kime kafa tuttuğunuzun şuuruna varın!"

Mü'minlere de şöyle buyuruyor: "Ey mü'minler! Sizler de kime inandığınızı, kime teslim olduğunuzu, kimin safında olduğunuzu, kime kulluk ettiğinizi iyi bilin! İyi anlayın! Unutmayın ki sizler Azîz olanla, mutlak güçlüyle, mutlak galip olanla berabersiniz! Öyleyse bilesiniz ki böyle bir Allah'a mü'minler olduğunuz, böyle bir Allah'a teslimler olduğunuz müddetçe asla sırtınız yere gelmeyecektir! Çünkü sizler mutlak galip olanla berabersiniz! Mutlak galibin safında mutlaka galip geleceksiniz." İşte bütün mesele budur zaten. Bütün mesele Allah'la beraber olabilmek, Allah safında, Allah desteğinde olabilmektir. Bunu beceren Müslüman tek kişi de olsa tüm dünyaya meydan okuyabilecektir.

Allah, yedi semâ yaratmıştır. Ama: _®5@«A¬0 Yani birbirine mutabık, birbiriyle uyumlu ya da tabaka tabaka olarak yedi semâ yaratmıştır.

"Tıbâk" kelimesi biri diğeri ile ahenkli, hep birbirine uygun de-mek olup birden fazla olmalarıyla beraber aralarındaki sıkı irtibat dü-zenini ifade eder. Veya bir şeyin uygun olan kapağı ve örtüsünü ifade edip, ona benzetme yoluyla alt kata uygun gelen üst kata, yüksek rüt-beye ve derece anlamınadır. Yâni tabaka tabaka demektir. Çünkü ge-zegenlerden her biri merkez etrafında birbiri üstüne böyle tabaka ta-baka birer gök sahası oluşturdukları gibi, idrakler (algılar) âlemimizde en aşağıda tatma, onun üstünde dokunma, onun üstünde koklama, onun üstünde işitme, onun üstünde görme, onun üstünde akıl, onun üstünde vahiy hadiseleri ve ilgili hususları olmak üzere tabaka tabaka birer genişlik sahası arz ederler. Böylece tabakalar arasındaki uyum ve ahenk anlatılmaktır. Ve işte uyumu ifade etmek için uygunsuzluk ortadan kaldırılarak buyuruluyor ki Rahmân'ın yaratmasında hiçbir uy-gunsuzluk göremezsin.

Öyleyse bütün bu gökleri Allah Teâlâ rahmet ve ihsanının eseri olarak hepsinin üstünde kendisinin birliğini, kudret ve izzetinin büyüklüğü ile merhametini tanıtmak üzere yaratmış ve o hikmet ile onları tabaka tabaka çeşitli boyut ve genişlikte halk etmekle beraber hepsini hem bir diğerine uygun, hem size uygun bir nizam, bir görünüm ve değişmez bir uyum ve ahenk içinde yaratmıştır. Ondan dolayı ey muhatap! Yeryüzünde sen onları o ahenk ve nizamla kuşatılmış bir birlik içinde görür ve onlardan Rahmân'ın rahmetini sezerek ona ulaşmak için aykırı gitmeyip, birlik düzeni ile hareket etmenin gerekli olduğunu anlayabilirsin. Bak, o Rahmân'ın yarattığında bir nizamsızlık,

bir münasebetsizlik göremezsin, haydi o Rahmân'ın sende yaratmış olduğu gözü döndür de bak, hiçbir fütûr, yani birlik düzenini bozan veya seni onların ötesine geçiren bir çatlak, bir kusur, bir delik, bir bozukluk görebilir misin? O halde sen gözünü açacak, o rahmet nizamından istifade ile en yararlı işe koşacak, yükselecek yerde, ona gözlerini yumup küfür ve isyan ile o nizamı kaldırmaya ve mülkün dı-şına çıkarabilirmişsin gibi kafa tutmaya nasıl cesaret edebilirsin?

Bir başka sûrede de bu konu şöyle anlatılır:
"Sonra o gökyüzüne yönelerek gökleri de yedi kat halinde nizama koydu."
(Bakara 29)

Sonra semâya yönelmiştir Allah. Semâya dönmüş veya semâyı ele almış ve onu yedi kat olarak düzenlemiştir. Veya çok semâ vardı da, onun yedisini bizim için, bizim hayatımız, bizim imtihanımız için düzenlemiştir. Kıyametin kopuşuyla işte bu yedi semânın düzeni bozulacaktır.

Esasen semâ, "sümüv" kökünden gelir ve o da yükseklik demektir. Anlayabildiğimiz kadarıyla üst, üste çıkanlar anlamına gelecektir. Bu mânâda dünyayı alt düşündürecek, dünyanın üstüne çıkanlar vardır. Yani dünyanın üstünde dünyayı alt düşündürecek semâlar vardır. Dünyadan üstün, dünyadan güçlü, dünyadan etkin, dünyaya etkin, dünyadan farklı varlıklar vardır. İşte bunlar âyetin ifadesiyle yedi tanedir. Peki nasıl yedi? Orasını bilmiyoruz. Yani yedi âdet mi, yedi cins mi, yedi grup mu, yedi tabaka mı, yedi mutabık mı? Bunu bilmi-yoruz. Ama Rabbimizin haber verdiği bu gaybî konuya sadece inanıyoruz.

Rasûlullah efendimiz ***"Arazîn"*** ifadesini kullanmaktadır. Yani tek arz değil, arzlar diyor, Allah'ın Resûlü. Sonra yine Kur'an'da Rab-bimiz başka bir âyetinde, arz için de aynı ifadeyi kullanır:
"Yedi göğü ve yerden de bir o kadarını yaratan Allah'tır."
(Talak 12)

Bu sefer arz üzerinde de aynı şeyleri düşünmüşler. Rabbimiz yedi gök yarattım, onlar mislince de arzdan yarattım buyurduğuna göre, bu sefer kimileri yedi arzı da düşünmüşler. Az evvel söylediğim hadislerinde de Allah'ın Resûlü ***"Arazîn"*** buyurarak birden çok arz-lardan söz etmişti ya, işte kimileri yedi arzın var olduğunu ileri sürmüştür. Arzın, yani yeryüzünün tabakaları diyenler olmuş, arzın yedi tabakası vardır diyenler olmuş, kimileri de işte efendim burası bizim arzımız, bizim arazimiz, ötekisi de ötekinin arazisidir şeklinde anlamış, bunu yedi kıta olarak yorumlamışlardır.

Bunlar bilgiye yönelik şeyler olduğu için üzerinde fazla dur-muyoruz. Çünkü bu kitap bilgi kitabı değildir. Coğrafya anlatmak için gelmemiştir bu kitap. Ya ne anlatır bunlar bize? Bu âyetler bize güçlü-yü, etkiliyi, kâdir olanı, bilgin olanı, her şeye iradesi geçerli olanı, her konuda söz sahibi olanı, mülke mâlik olanı, yani bizim kendisine teslim olacağımız yegâne Rabb, Melik, İlâh ve Mâbud olan Allah'ı anlatır.

Bu sûrede işte efendim biraz astronomi var, biraz tarih var, bi-raz fizik ötesi var, fizik berisi var, ya da coğrafya, kozmoğrafya var, yok öyle şey… Bu sûrede baştan sona kulluk var. Bu sûrede baştan sona Rabb ile abd arasındaki ilişkiler var. Efendi ile köle arasındaki kulluk ilişkisinden başka bir şey yoktur bu sûrede. Bırakalım bu tür boş iddiaları da anlamamız gereken kulluğu anlayalım bu sûreden. Kendisine kul olunacak, çektiği yere gidilecek, hayat programı uygulanacak varlığın yüceliğini ve O yüce varlık karşısında kendi cüceliğimizi, kendi acziyetimizi anlayalım. O zaman bu okuma, okuma olsun, bu kitap kulluk kitabı olsun, biz de kul olalım.

Göklerde ve yerlerde ne varsa hepsinin sahibi, mâliki, otoritesi, egemeni olan Rabbimiz, dünyanızdan trilyonlarca daha büyük olan semâları bile yaratabiliyor, buna güç yetirebiliyorsa, hafızamızın bile alamayacağı bu muazzam semâlarda bile böyle bir uyum, böyle bir düzen ve insicam sağlayabiliyorsa, göklerde bile bir uyum, bir ölçü var edebiliyor, buna gücü yetiyor, bunu biliyorsa, bunca engin semâya söz geçirebiliyorsa, o semâlar yanında mikrop kadar bile bir varlığı olmayan yaşadığınız şu dünya üzerinde sizin de hayatınızı düzenlemeye elbette kâdirdir. Buna güç yetiren Allah size güç yetiremeyecek mi? Yani bunu bilen Allah, ilmi buna yeten Allah sizin hukukunuzu bi-lemeyecek mi? Sizin nasıl bir hayat yaşamanız gerektiğini bilemeyecek mi? Hayır hayır, sizin ekonominizin prensiplerini vaz' etmeye, si-zin hukukunuzun ölçülerini koymaya, sizin kılık-kıyafetinizin ölçüsünden tutun da, çocuklarınızın eğitimine, kazanmanıza-harcamanıza, meslek seçiminize, miras hukukunuza, gece ve gündüz hayatınızın en küçük birimlerine varıncaya kadar her şeyinizi bilir.

Rabbimiz bizi düşünmeye, düşündürmeye devam ediyor. Bakın buyuruyor ki:

Rahmân'ın bu yaratışında herhangi bir düzensizlik göremezsin. Hani görüyor musun Rahmânın yaratışında bir çatlaklık, bir uyumsuzluk? Var mı bir eğrilik, bir eksiklik, değişiklik, delik? Var mı öy-le bir şey? Nerden göreceksin böyle bir şeyi? Hani ikinci semâda mı? Üçüncüsünde mi? Göremezsin ki! Zaten görmen de mümkün değil!

Kimileri bu âyetlerin muhtevalarını kafalarında canlandıramadıklarından, "meselâ ozon tabakası delindiğine göre, madem ki tabakada bir deliklik bir

delinme var, bir delinmeyi tespit etmiş durumdayız. O zaman Allah'ın o dediğiyle bu delinme ne mânâya gelecektir?" diyebiliyorlar. Yani semâda bir tefâvüt yoktur, kesinlikle böyle bir çatlaklık göremezsiniz, diyordu Allah, halbuki işte bir delinme tespit ettik demeye çalışıyorlar. Halbuki burada, âyet-i kerîmede anlatılan o değildir. Çünkü eğer mesele oysa, arzda da bir delik delebiliyoruz, ya da semâda da bütün gökyüzü bulutla kaplı iken Allah bir delik deliyor bu-luttan, yağmur akıtıveriyor. Mesele delik değil. Mesele bir çatlaklık de-ğildir. Peki nedir o zaman burada anlatılan tefâvüt? Burada anlatılan konu şudur: Biz birbirine mutabık, birbiriyle uyumlu yedi semâ yarattık. Bakın bakalım o semâlarda bir düzensizlik, bir uyumsuzluk, bir dengesizlik, bir anlaşmazlık var mı? Yani kanunların sıfıra indiği bir özellik bulunmayacaktır o semâvâtta. İşte anlatılan bu.

Bir meydan okuma mı? Yoo! Sadece o değil, bir Rahmet türüdür aynı zamanda. Yani gazaplı bir Allah'ın mesajı değildir bu Kur'an. Kullarını mat etmek, onları ilzam edip susturmak ve böylece kulları karşısında galip gelerek bununla tatmin olmak isteyen birisinden gelme değildir bu mesaj. Bu aynı zamanda Rahmân olan Allah'ın mesajı olduğuna göre, öyleyse ısrarla bu mesajların sahibi olan Rabbimizin şöyle buyurduğunu ve bizleri uyardığını söyleyebiliyoruz: "Kullarım! Yapmayın! Gelin inat etmeyin! İsterseniz tekrar bakın! Bir daha bakın! Tekrar tekrar bakın!" Bir yalvarmanın ifadesi değildir ama bir Rahmâ-niyetin dokunuşudur. Haydi bakın bakalım onda bir fütûr görebilecek misiniz?

"Fütûr" kelimesi hakkında selef âlimlerimizin görüşlerini söyle-yelim: **1)** Abdullah b. Abbas'a göre zayıflık anlamındadır. **2)** Katade'ye göre bozukluk anlamındadır. **3)** Süfyan-ı Sevri'ye göre çatlak ve yarık anlamındadır. "Tefâvut" da mütenasip olmama, uygunsuzluk, aykırı-lık, denksizlik vs. demektir. Binaenaleyh, tüm kainatta bir uyumsuz-luk, bir ahenksizlik ve bir kopukluk bulunamaz. Allah'ın yarattığı bu kainatta her şey ahenk ve uyum içinde, gayet düzenli ve birbirine irtibatlıdır. Ve dikkat ederseniz Rabbimiz mahlukatın yaratılışının yüceli-ğini göstermek ve gücünün üstünlüğüne dikkat çekmek için "Fîhinne: Onlarda" demeyip "Fî halki'r-Rahmâni: Rahman'ın yaratmasında" bu-yurmuştur.

Haydi, bakışı bir daha döndür, basarı, basireti bir daha çevir. Bir daha bak. Çağdaş bir basiret daha yapın! Bir de bu çağın gözüyle bakın! Dünküler bir şey görememişlerdi. Onların bilgileri, becerileri, teknikleri, teknolojileri yoktu. Sizler çağ atladınız, bilgi çağını yaşıyorsunuz, haydi bir de bu çağın gözüyle bakın. Bir de çağınızın dürbünleriyle, teleskoplarıyla, rasathanelerinizle bakın. Bakın da söyleyin ba-kalım bir fütur var mı semâda? Yani böyle tıbaka özelliğini bozan, u-yumu, nizamı, vahdeti, dengeyi, düzeni bozan, insicamı zedeleyen bir şey görebiliyor musunuz orada?

Ama gün olacak, zaman gelecek, devran değişecek de şu an-da uyum içinde, düzen içinde gördüğünüz o sapasağlam semâ var ya:

olacak. İnfitâr'ın anlattığına göre infatarat olacak. Ya da İnşi-kâk'ın haber verdiğine göre ***"Şakkat"*** olacak. Yani yarılacak, paramparça olacak, şak şak şaklanacak. Semânın nasıl yarılacağı konusunda da bir bilgimiz yoktur. Bir başka sûrede de semânın ***"Kü-şidat"*** olacağı anlatılır. Ama bizim bildiğimiz bir yarılma, bir parçalanma değil bu. Çünkü Furkân öyle diyordu:

"O gün, gök beyaz bulutlar halinde parçalanacak ve melekler bölük bölük indirilecektir."

(Furkân 25)

Nebe' sûresi de bunu şöyle anlatıyordu:

"Gökler, kapı kapı açılacaktır."

(Nebe'19)

Semâ açılacak, kapılar oluşacak, kapı kapı olacak. Semâ yarılacak ve kapılar oluşacak. Ne olacak bu kapılar? Furkân'la birlikte an-laşılınca, bu kapılardan melekler gelecek. Kıyametin kopuşuyla, hesap, kitap döneminin başlamasıyla her bir kapıdan ellerinde amel defterlerimiz olduğu halde melekler inecek. Semâ öyle bir yarılacak ki, kapılar oluşacak. Arşa bir yol, kürsîye bir yol, ya da meleklere kapılar, yollar açılacak.

4. "Bir aksaklık bulmak için gözünü tekrar tekrar çevir bak; ama göz umduğunu bulamayıp bitkin ve yorgun düşer."

İkinci defa çevir, tekrar tekrar çevir bak, bir daha bir daha bak, iki gözünle bak. Ya da gözü ikinci defa çevir bak bakalım, bulabilirsen bir düzensizlik bul bakalım!

Ama bil ki, ama bilesin ki, gözün sana °h[¬K«& «x;«: _®\¬,@«' olarak tekrar dönmek durumundadır. Gözün sana öylece dönmek zorunda kalacaktır. Yani aradığı kaçamağı bulamamaktan mahrum, hakir, düşkün, üzgün, mütehayyir, baygın bir halde ve de Rabbinin hikmeti karşısında şaşkın bir vaziyette sana dönecektir. Hani gözler kamaşın-ca göremez olur ya, bakınca gözü kamaşacak, beyni bulanacak, üzgün olacak, hakir olacaktır. Küçüldükçe küçülecek, ezildikçe ezilecek, kendinde güç göremez olacak, güçler gücünü kabul edecek, kendinden geçmiş, mecali bitmiş bir vaziyette gözler geri dönecektir.

Göz şâyet Allah'ın mülkünde, Allah'ın sanatında, Allah'ın yasa-larında bir eksiklik, bir yanlışlık aramaya kalkarsa sonunda mümkün değil bulamaz. Ama bu arama, bu araştırma da bir çabadır, bir gayrettir ya, yani arayıp ta bulamama da bir iştir ya, işte bu bulamamayı kendine izâfe eder kimileri. Yani

sonunda kendine döner kişi. Kendine, kendi benliğine, kendi bilgisine, kendi sanatına döner. Allah'ın ya-rattığı dış alemde bir yanlışlık bulamayınca kendine döner. Bu şekilde kendine dönen kişide iki cins tecelli görünür:

1- Ya bu araştırma, inceleme sonucunda Allah'ın gücünü, kudretini daha bir güzel anlayıp, Rabbine karşı haşyet ve saygıyla dolup gerçek mü'min olmaya, tam teslim olmaya yönelir.

2- Ya da kendisini putlaştırır. Bulduğu kanunu kendisine izafe ederek, Allah yasalarına kendi adını vermeye çalışan ve kendi kendini putlaştıran birisidir artık. Ben anladım! Ben bildim! Ben düşündüm! Ben buldum! Benim kanunum! Benim yasam demeye başlayandır o artık.

5. "Andolsun ki, yakın göğü kandillerle donattık, onlarla şeytanların taşlanmasını sağladık ve şeytanlara çılgın alev azabını hazırladık."

Dünya semâsını kandillerle donattık, diyor Rabbimiz. Dünya semâsı, dünyanın semâsı. Dünya, denâet demektir. Alçak, alçaklık anlamına gelir. Öyleyse şöyle diyebiliriz: Alçak semâ, yani dünyaya yakın olan semâ veya dünyadan sezilen, dünyadan fark edilen, dünyadan anlaşılan semâ mânâsına dünyanın semâsı. Bunun ikisi de mümkündür. "Semae'd-dünya" ifadesiyle, üzerindeki yıldız ve geze-genleri vasıtasız olarak görebildiğimiz gökyüzü kast olunmaktadır. O-nun ötesi ancak araçlar yardımı ile görülebilirken daha ötesi araçların yardımıyla dahi görülemez.

İşte bu dünya semâsını, dünyaya en yakın olan, dünyadan hissedilebilen, görülebilen semâyı misbahlarla, kandillerle süsledik, donattık, diyor Rabbimiz. Bu yediden biri de anlaşılabilir. Yani yedi se-mâdan biri olan dünyaya en yakın olanını yıldızlarla donatıp süsledik. Yıldızlarla donatılan bu semâ birinci semâdır, onun üstünde geri kalan semâvât vardır, onun üstünde kürsî vardır, onun üstünde arş vardır ki artık bunlar bizim ulaşabileceğimizin ötesidir. Çünkü artık zaman da, mekân da bitmiştir.

Bunu şöyle açıklayabiliriz: İnsan için rakamların yan yana gel-mesi sayı değildir. Yani sayılar sonsuz değildir. Meselâ bir desek ve yanına iki sıfır koysak yüz olur. Üç sıfır koysak bin olur. Ama bir raka-mının yanına yüz tane, iki yüz tane sıfır koysak, dünyayı on defa dola-şacak kadar sıfır koyduk mu rakam değildir o artık. Ona rakam den-mez, şekil denir. Sayı benim bildiğim okunabilen noktada biter. Yani ne kadarını okuyabiliyorum işte o noktada biter. İşte mekân da böyledir. Mekân da bizim düşüncemizin, düşünebileceğimizin ötesine çıktı mı, bitmiştir artık. Orada mekân bitmiştir. Ne o? Neliğini bilmem ki! Bilmemiz gerekir mi? Allah en iyisini bilir ama gerekmez. Düşünmemiz, kavramamız, anlamamız, Allah'a teslim olmamız için bir nişane bilmemiz gerekir bu işi. Zira gökyüzü Allah'ın âyetlerinden bir âyettir.

Rabbimiz buyuruyor ki, biz semâyı misbahlarla, kandillerle süsledik. Buradaki misbahlardan kasıt yıldızlar ve gök cisimleridir.

Kur'an-ı Kerîm'de Rabbimiz yıldızların üç fonksiyonundan söz eder. Ya da İbni Abbas efendimizin de ifadesine göre yıldızlar hakkın-da şu üç sözün dışında söz söylemek ve yorumda bulunmak caiz de-ğildir.

1- Gökyüzünün, semânın süsüdür bunlar. İşte Mülk sûresinin bu âyeti bunu anlatır:

"Andolsun ki, yakın göğü kandillerle donattık, onlarla şeytanların taşlanmasını sağladık ve şeytanlara çılgın alev azabını hazırladık."

(Mülk 5)

Demek ki bu yıldızların bir görevi, gökyüzünün süsü ve ziyneti olmaktır.

2- Bir de yine aynı âyetin devamında ifade edildiğine göre, Al-lah, bu yıldızları şeytanlar için bir atma, bir recm konusu yapmıştır. Bu yıldızların ikinci görevleri de şeytanlar için rucûm olmalarıdır. Cin sûresinde de ifade edildiği gibi, şeytanlar Rasûlullah'ın risâletinden sonra artık gökyüzünde dinleme yerine gidip dinleyemez olmuşlardır. Al-lah semânın haberlerini dinlemek ve o haberleri yerdekilere yetiştirerek insanların imanlarını bozmak isteyen şeytanlara karşı semânın haberlerini korumak ve onlara ateş azabını tattırmak için bir atma ko-nusu yapmıştır. Şeytanlar artık anladılar ki ne zaman dinleme makamına gelseler, ne zaman melekleri dinlemek için fırsat kollasalar, kendilerini bekleyen bir bekçi, bir şihap kendilerini bir ateş, kıvılcım gibi sarıyordu hemen ve işlerini bitiriyordu. Yani bekçiler vardı, dinletmi-yordu onları.

3- En'âm sûresinde anlatıldığı gibi, Rabbimiz, onları karanın ve denizin karanlıklarında yol bulalım diye kılavuz olarak yaratmıştır.

"O, yıldızları kara ve denizin karanlıklarında yol bulasınız diye sizin için var edendir. Bilen millet için âyetleri uzun uzadıya açıkladık."

(En'âm 97)

Rabbimiz, çok yakın çevremizden bir âyet olarak semâmızın simâsını süsleyen o yıldızları, karanın ve denizin karanlıklarında yol bulalım, uçsuz bucaksız çöllerde ve okyanuslarda yönümüzü tayin edebilelim diye yaratmıştır. Bizlerin karanlıklar içinde yolumuzu şaşırıp bocalamanızı istemediği için bu yıldızları yaratmıştır.

Ya da Allah onları bizim hidâyetimiz, bizim yol bulmamız için yaratmıştır. Rabbimizin bu ve benzeri âyetlerine bakarak imana ulaşalım, yakîni

elde edelim, Rabbimizin büyüklüğünü, kudretini anlayalım da, O'na O'nun istediği biçimde iman edelim. Rabbimizin rubûbi-yetini ve ulûhiyetini anlayalım da, sadece kendisine kulluk edelim diye yaratılmıştır bunlar. İşte yıldızlarla alakalı bildiğimiz, bileceğimiz bunlardır. Bunun dışında bileceğimiz hiçbir şey yoktur.

Yıldızlar, şeytanlara atma konusuymuş. Şeklini bilmiyoruz. Ya-ni acaba yıldızdan bir parça mı atılıyor? Yoksa yıldızın kendisi mi atılıyor? Bunu bilmiyoruz. Ama şunu biliyoruz, şeytanlar semâdan duydukları bu kırıntı haberleri artık yeryüzüne getiremez olmuşlar. Peki önceden gökyüzünden alınan bu haberler yeryüzüne geliyordu da, onlar hâlâ devam ediyor olamaz mı? Rasûlullah Efendimiz bu konu-da şöyle buyurur: "Cinler aldıkları habere kendilerinden beş yüz de yalan katar ve öylece insanlara ulaştırırlar."

6. "Rabblerini inkar eden kimseler için cehennem azabı vardır. Ne kötü bir dönüştür!"

Rabblerine küfreden, Rabblerini örtenler, örtbas edenler için cehennem vardır. Küfür, örtmek örtbas etmek demektir. Kelime olarak küfür bir şeyi kapatmak, kamufle etmek anlamına gelir. Eşyayı örttüğü için geceye kâfir denir. Aslında geceleyin de eşya aynen yerinde durmaktadır ama gece onu örttüğü için geceye kâfir denir. Tohumu örttüğü için çiftçiye de kâfir denir. Yani mutlak mânâda kâfir dendi mi, bunun anlamı örten demektir. Buradaki küfür kelimesinde de böyle bir örtbas etme işi söz konusudur.

Kur'an-ı Kerîm'de Allah'ın âyetlerini örtenlerden söz edilir. Ne demek Allah'ın âyetlerini örtmek? Eğer insanlar Allah'ın kimi âyetlerini gün yüzüne çıkarıp, kimilerini örtmeye çalışıyor, toplumun gündeminden düşürmeye çalışıyorlarsa, işte bu Allah'ın âyetlerini örtmek, örtbas etmek demektir. "Aman bu âyetler toplumda duyulmasın. Aman bu âyetler insanların gündemine girmesin. O zaman bizim saltanatımız sarsılabilir. O zaman insanlar bizim elimizi, eteğimizi öpmekten vazgeçebilirler. Aman bu âyetler duyulmasın, o zaman bizim evde hu-zurumuz kalmaz" düşüncesiyle kimi âyetleri gündeme getirip kimi â-yetleri kamufle etmeye, örtmeye, örtbas etmeye çalışıyorlarsa, bu da örtmedir ve küfürdür.

Bakın burada da Rabbimiz kendisinin örtülmesinden söz ediyor. Allah'ı örtenler, örtbas edenler için cehennem vardır, buyuruyor. Peki acaba Allah'ı örtmeyi nasıl anlayacağız? Allah'a küfür, yani örtmek demek, kitabında tanıtıldığı gibi bir Allah inancını gündeme getirmemek, Allah'ın sıfatlarını, esmâsını gizlemek ve insanlara Allah'ı yanlış tanıtmak demektir. Allah'ın zâtıyla, sıfatlarıyla alâkalı yalan söy-lemek, sıfatları konusunda O'nu eksik tanımak, tanıtmak, O'nun bu eksikliğini yerdekilerle tamamlama cihetine gitmek, O'nda olan sıfatları başkalarına vermek, başkalarının da O'nun sıfatlarına sahip olduğunu iddia etmek demektir.

Yani yeryüzünde O'ndan başka program yapıcı, kanun koyucu bir kısım Rabblerin de olabileceğine inanmak ve bu kişilerin kanunlarına da uyulması gerektiğini iddia etmek, bunların da yeryüzünde etkili, yetkili varlıklar olduklarını söylemek, yalnız Allah'a ait olan hâkimiyet hakkını bu varlıklara da vermek, ya da yeryüzünde Allah'tan başka şifa dağıtıcıların da varlığına inanmak, yeryüzünde Allah'tan başka rızık dağıtıcıların da varlığına inanmak, kendilerine sığınılacak, kendilerine dua edilecek, yardıma çağrılacak Allah'tan başka varlıkların da bulunduğunu iddia etmek, işte bütün bunlar Allah'ı örtmek, örtbas et-mek demektir.

"Allah hiçbir şey indirmemiştir. Allah zaten bir şey indirmez. Al-lah hayata karışmaz. Allah bizim hayatımıza karışmaz. Allah bize vahiy gönderip bizden bir şeyler istemez. Allah bu dünyayı yaratmış, bizleri yaratmış ve sonra da bizi kendi hâlimize bırakmıştır. Bildiğiniz gibi keyfinize göre yaşayın demiştir" diyerek Allah'ın dediklerini deme-di, demediklerini de dedi şeklinde Allah'a küfretmeye çalışıyor insanlar. "Efendim, zaten Allah da bundan yanadır, Allah da bunu istemektedir" diyerek Allah'ın istemediklerini Allah istiyormuş pozisyonunda insanlara sunmak da Allah'ı örtmektir. "Efendim, Allah da demokrasiden yanadır, Allah da laikliği önermektedir. Kur'an'da kesinlikle cihad emri yoktur. Allah böyle bir şeyi emretmemiştir. Bu çağda, bu devirde kesinlikle böyle çağdışı bir şeyi Kur'an emretmez! Veya el kesme, göz çıkarma kesinlikle Allah'a yakışan şeyler. Baş örtme de yoktur efendim! Nerden çıkarıyorlar bunu? Kur'an'da kesinlikle böyle bir emir yoktur. Kur'an'da yaşadığımız hayatı düzenleyen prensipler yoktur. Allah bu dünyaya karışmaz!" diyerek Allah'ı örtmeye çalışıyorlar. Yani insanlara Kur'an'da anlatılan Allah'ı değil de başka bir Allah'ı tanıtmaya çalışıyorlar. İnsanları Allah'la aldatıyorlar. "Allah Kerîm be! Allah bu kadarına da karışacak değil ya! Yığınlarla günah işlesen de kendisine kulluk yapmasan da Allah Kerîm be! Allah Ğafûrurrahîm be! Elbette affedecektir" diyerek insanları Allah konusunda aldatıyorlar.

Allah, bizim de kâfir olmamamız, bizim de Rabbimize küretme-memiz, Rabbimizi örtmememiz için bunu anlatıyor. Şimdi şöyle Allah için bir düşünüp kendimizi sorgulayalım. Acaba şu anda bizler de Al-lah'ı örtenlerden miyiz? Acaba Rabbimize küfredenlerden miyiz, değil miyiz? Bunu bir düşünelim. Unutmayalım ki Rabb, 6000 küsur âyetle gün yüzüne çıkacaktır. Yani Allah Kur'an'la açılacak, açımlanacaktır. Hem kendimize, hem de çevremize 6000 küsur âyetin tanıttığı bir Al-lah'ı anlatmak ve böylece Rabbimizi açmak zorundayız. Buna göre eğer şu anda bizler bunu Kur'an'dan tanıdığımız yüz âyetle gündeme getirip geri kalan bölümü örtüyor, örtbas ediyor ve saklıyorsak, Allah korusun, bizler de örtenlerdeniz demektir.

Meselâ çocuklarımıza Allah'ı tanıtırken eğer sadece O'nun Ğafûru'r-Rahîm oluşunu anlatıyorsak, o zaman bilelim ki O'nun şedî-dü'l ikâb oluşunu örtüp gizliyoruz demektir. Veya meselâ bir çocuğa hep cenneti anlatmak, cehennemi örtmek demektir. Sadece cenneti ve rahmeti olan bir Allah'ı anlatmak, cehennemi olan Allah'ı örtmek, setir etmek demektir. Veya meselâ hayatımızın sadece ibadet bölümüne karışıcı bir Allah tanıtmak, hayatın öteki bölümlerine karışıcı olarak Allah'ı örtmek demektir.

Evet, dünyada iken Rablerini inkar eden, küfürlerinde bilinçli olarak ısrar eden kimseler için cehennem azabı vardır. Bu azap, şeytanlara mahsus değil, aksine Allah'ı inkâr eden her insan ve cin içindir. Kafirler için cehennem dönüp varılacak yer olarak ne kötü bir yerdir! Çünkü onlar, orada şiddetli bir şekilde ve ebedi olarak azap görürler. İnsan veya şeytan kim Rabbini inkar ederse, âkıbeti böyle olacaktır. Rabblerini örtüp, örtbas edenler için cehennem vardır, buyurduktan sonra Rabbimiz bunların gidecekleri cehennemi tanıtmaya başlıyor:

7-8. "Oraya atıldıkları zaman, onun kaynarken çıkardığı uğultuyu işitirler. Nerede ise öfkesinden paralanacak! İçine her bir topluluğun atılmasında, bekçileri onlara: "Size bir uyarıcı gelmemiş miydi?" diye sorar."

Bakın burada cehennemi anlatırken dört boyutlu bir manzara çiziyor Allah. Sanki cehennem şuurlu bir varlık. Ne yapacağını, ne e-deceğini, kime azap edeceğini bilen bir varlıktır cehennem. Meselâ Furkân sûresinde cehennemin sanki insan gibi şuurlu bir varlık olduğu ve müşterilerini tanıdığı anlatılmaktadır:

"Bu ateş, onlara uzak bir yerden gözükünce, onun kaynamasını, öfkesini ve uğultusunu işitirler."

(Furkân 12)

Sanki müşterilerini tanıyor ve uzaktan onları görünce de kükremeye, homurdanmaya başlıyor. Sanki uzaktan hortumlarını, alevlerini gönderiyor; onları yakalamak, tutmak ve yutmak istiyor. Veya Hü-meze sûresinin beyanıyla cehennem nereye gideceğini, insanların, müşterilerinin neresine el atacağını, onların defterlerini dürmeye nereden başlayacağını biliyor.

"O, kalplere uzanan, Allah'ın tutuşturulmuş ateşidir."

(Hümeze 6,7)

Bakın burada da bu şuurlu varlığın müşterilerinin kalbine el atacağı, insanın kalbine uzanacağı anlatılıyor. Neden? Çünkü kalp, insanlarda kabul ve ret, iman ve küfür makamıdır. Kalp, insanlarda düşünce, idrak, heves, niyet ve irade makamıdır. İman ve küfür konusunda kişide en sorumlu yer onun kalbidir. Onun içindir ki bakın bu âyet-i kerîmesinde Rabbimiz cehennem ateşinin kalbe uzanacağını anlatmaktadır. Rabbimiz, Nebe' sûresinde de şöyle buyuruyor:

“Cehennem, yalnız azgınları bekleyen yerdir. Dönecekleri yer orasıdır.” (Nebe’ 21,22)

Cehennem gözetleyici olarak hazır beklemektedir. Gözetleyici, mirsad, rasathane olarak pusu kurmuş müşterilerini beklemektedir. Ceza vermek, müşterilerine hak ettikleri töreni göstermek üzere gözetleyici olarak beklemektedir. Anlıyoruz ki cehennemin böyle gözetleyici olması bizzat kendisinin kimi, neyi beklediğini bilmiş olması, Kur’an'ın anlattığına göre cehennemin sanki şuurlu, akıllı, mantıklı bir varlık olduğunu gösteriyor.

Kaf sûresinde anlatıldığına göre müşterileri içine dolduktan sonra Cenâb-ı Hak şöyle soracak: “Doldun mu ey cehennem? Daha ister misin bu sığır sürülerinden? Bu kâfirlerden daha ister misin?” Cehennem de diyecek ki: ***“Hel min mezîd?”*** “Daha yok mu ya Rabbi? Daha yok mu ya Rabbi! O kadar kükreyip coştum ki bugün bir türlü doymak bilmiyorum! Bu sığır sürüsü tiplilerden, bu kütüklerden daha varsa gönder ya Rabbi!”

Veya bunun bir ikinci anlamı da, cehennemin şaşırarak şöyle demesidir: “Daha mı var ya Rabbi? Hayret, daha bitmedi mi Allah’ım? Bu kütüklerin sonu gelmedi mi?”

İşte cehennem sanki şuurlu bir varlık olarak böyle korkunç bir bekleyicidir. Tabi Allah’ın kanunları, sünnetullahın tezahürü olarak bi-ze intikal eden bu kanunlara karşı gelmenin anlamı yoktur.

İnsanlar oraya atıldıkları zaman, o çılgın ateşe yuvarlandıkları zaman onun kükreyişini, hırlayışını işitirler ki sanki çıldırıyor, sanki kükrüyor. Müşterilerinden her bir grup, her bir alay atıldıkça gazabından kükreyerek çıldıracak duruma gelir, diyor Rabbimiz.

Kâfir, müşrik, münâfık, zındık ve mürtetler ahiret gününde a-zap melekleri tarafından odunun ateşe atıldığı gibi cehenneme atıldıkları zaman, şiddetli yanması ve fokurdamasından dolayı, eşeğin arpayı gördüğünde sevinçten anırması gibi, cehennemin çirkin ve kor-kunç sesini işitirler. Cehennem kızgınlık ve şiddetli alev sebebiyle ten-cerenin kaynadığı gibi onları kaynatır.

“Şehîk”**:** Eşek anırması gibi çirkin sestir. İbn Abbas diyor ki: “Şehîk, kâfirler cehenneme atıldığında cehennemin çıkardığı sestir. Eşeğin arpayı görünce anırması gibi, cehennem onları gördüğünde öyle ses çıkarır. Sonra öyle bir ses çıkarır ki, korkmayan hiç kimse kalmaz.” İbn Cüzeyy diyor ki: “Şehîk, eşeğin çıkardığı seslerin en çir-kinidir. Bununla yüce Allah, şiddetli kaynaması

ve korkunçluğundan dolayı cehennem sesini kastetmektedir.” Mücahid diyor ki: “Cehennem onları, az tanenin çok su içinde kaynadığı gibi kaynatır.”

Evet, "Şehîk" kelimesi aslında, merkep anırması anlamında kullanılır. Ancak bu kelime, burada, Cehennemin veya Cehennem eh-linin sesi karşılığında kullanılmıştır. Cehennem ehlinin sesi şeklinde anlaşılmasının nedeni, Hud: 11/106'dan dolayıdır. *"Bahtsızlar ateştedirler. Onların orada soluk alış verişleri* (Zefîrun ve şehîkun) *vardır ki..."* Cehennemin sesi şeklinde anlaşılmasının nedeni ise, Furkân: 25/12'den dolayıdır: *"*(Cehennem) *onları uzak bir yerden görünce on-lar bunun öfke ve uğultusunu* (zefiran) *işitirler."* Bu bakımdan "şehik" kelimesinin, hem Cehennemin hem de Cehennem ehlinin sesi olarak anlaşılması daha doğrudur.

İçine her bir topluluğun atılmasında, bekçileri onlara şöyle so-rar: “Ey cehennemlikler! Size bir uyarıcı gelmemiş miydi? Sizi bu cehennemle uyaran, size bu azabın varlığını anlatan uyarıcılar gelmedi mi? Cehennem var, azap var! Eğer şöyle yaşarsanız ateşe gideceksi-niz! Allah’ın cehennemine yuvarlanacaksınız!” diyen uyarıcılar gelmedi mi? Size cehennem anlatılmadı mı?”

Düşünüyorum da yarın komşularımıza, kadınlarımıza, oğullarımıza, kızlarımıza, bacanaklarımıza, amcalarımıza, dayılarımıza size uyarıcılar gelmedi mi, size Allah’ın âyetlerini tanıtanlar olmadı mı, size cehennemi anlatanlar olmadı mı, babalarınız, analarınız, hocalarınız size duyurmadı mı, anlatmadı mı? diye sorulur da, yakınlarımız ya ha-yır! derlerse. “Hayır ya Rabbi! Bize anlatmadılar! Akrabamdı ama anlatmadı! Kocamdı, biliyordu ama duyurmadı! Babamdı, hocaydı ama gizlediler, öğretmediler! Komşumdu, ama bize demediler! Bize anlatmadılar! Bizi tanıştırmadılar!” derlerse ne diyeceğiz? Ne cevap vereceğiz?

“Gittim ya Rabbi! Anlattım ya Rabbi! Uyardım ya Rabbi! Çalıştım, çırpındım ya Rabbi!” diyebilecek miyiz? “Ben görevimi yaptım ama onlar dinlemediler ya Rabbi!” demeye hakkımız olacak mı? Halbuki onlar dinlemese bile gidip anlatmalıydım. Zaten ben gitmesem bile, biz gitmesek bile başkaları gidiyor, başkaları dolduruyor benim boş bıraktığım insanları. Meselâ basın gidiyor, televizyon, şeytan vahiyleri gidiyor. Öyleyse Allah aşkına elimizi çabuk tutup biz gidelim. Biz gidelim de, insanlara Allah vahyini ulaştıralım. Değilse yarın insanların, en yakınlarımızın yakamıza yapışmasından kurtulamayacağımızı bilelim.

Cehennemin görevlilerinin onlara; "size bir uyarıcı gelmedi mi" diye sormalarının sebebi de, onların cehenneme haksız yere atılmadıklarını, bilakis bunu yaşadıkları hayatlarıyla hak ettiklerini onlara açıkça itiraf ettirmek içindir. Yani onlar, Allah'ın bu cezayı kendilerine vereceğini daha önceden biliyorlardı.

Çünkü Allah cennet ve cehennem yollarının ne olduğunu onlara bildirmek için elçilerini ve kitaplarını göndermiş ve bu konuda onları bilgilendirmişti. “Şu yolun sonu cen-nete çıkar, ama şu yolu takip ederseniz cehennemin yakıtı olursunuz" diye uyarmıştır. Fakat o alçaklar Rablerinin bu uyarılarına ve elçilerinin davetine kulak asmayarak, işte şimdi çekmekte oldukları cezaya hak kazanmışlardır. Halbuki bu inancı zihinlere yerleştirmek amacıyla Kur'an, birçok yerde insanoğlunun dünyaya imtihan için gönderildiğini tekrar tekrar beyan etmiştir.

Evet, soruyor melekler; “size bir uyarıcı gelmedi mi”? Çünkü, *"Biz bir peygamber göndermedikçe kimseye azap edecek değiliz."* (İsrâ:15) âyetinde ifade edildiği gibi Allah Teâlâ bir Resul göndermedikçe azap etmez. Azabı gerektiren her şeyden önce naklî ve aklî bir delil, bir uyarma söz konusudur. Bu da gösteriyor ki Rabbi inkâr, O'nun zâtını inkârdan ibaret değil, Rab olarak tecelli etmesini, herhangi bir peygamberini, indirmiş olduğu âyet ve delillerini ve onlar vasıtasıyla tebliğ ettiği haber ve uyarılarını yalanlamak ve inkâr ile nankörlük de küfürdür. Çünkü Peygamber inkâr etmenin kaynağı, "Allah hiçbir şey indirmedi." diye mutlak bir yalancılıktan ibaret olan bir inkâra bağlıdır ki bu da, doğrudan doğruya Allah'a karşı bir inkâr demektir.

Allah’ın melekleri cehennemliklere soracaklar: “Size uyarıcılar gelmedi mi?” Onlar diyecekler ki:

9. “Onlar, “Evet; doğrusu bize bir uyarıcı geldi, fakat biz yalanladık ve Allah hiçbir şey indirmemiştir, siz büyük bir sapıklık içindesiniz demiştik” derler.”

“Evet bize uyarıcılar, muhbirler, cenneti anlatanlar, cehennemle uyaranlar geldi, bize haber verdiler, bize anlattılar, duyurdular ama biz onları yalanladık. Biz onlarla dalga geçtik. Onların anlattıklarını dinlemedik. Onların anlattıkları bizim bir kulağımızdan girdi, öbür kulağımızdan çıkıp gitti. İlgilenmedik onlarla. İtiraz ettik, reddettik, olmaz böyle şey dedik! “Allah hiçbir şey indirmemiştir! Allah vahiy göndermemiştir! Allah bir şey indirmez ki! Niye indirsin ki Allah? Allah hayata karışmaz ki! Siz yalancısınız! Siz sapıksınız! Siz uyduruyorsunuz bütün bunları! Cennet, cehennem diyorsunuz, azaptan bahsediyorsunuz, bir şeyler uyduruyorsunuz ve utanmadan da bu uydurduklarınızı Allah’a izafe ederek iftira ediyorsunuz” dedik, diyecekler.

Onların bu şekildeki itirafları Allah’ın kendilerine çok âdil davrandığının itirafıdır. Evet ya Rabbi, sen bize bizden daha merhametli davranarak kitaplar ve elçiler gönderdin, ama biz onları yalanlayıp “Allah hiçbir şey indir-medi” demişizdir.

Evet, yarın böyle diyecekler. Dünyada Allah’ı hayata karıştırmak istemeyenler şu anda böyle diyorlar. “Allah hayata karışmaz. Ni-ye karşısın ki

hayatımıza? Siz yalan söylüyorsunuz! Allah bize bir şey indirmemiştir! Allah hiçbir şey indirmiş değildir! Evet Allah vardır, Allah büyüktür, yücedir, Allah'ı severim, Allah güzeldir, bütün bunlar tamam ama Allah bizim hayatımıza karışmaz. Hâşâ şu semâyı ve arzı, yıldızları, ayı, güneşi yaratan, dünyamızdan milyonlarca kere daha büyük şu sistemleri şu galaksileri yaratan bu kadar yüce olan Allah, kalkacak minik bir dünyanın içinde, minik bir şehrin, minik bir evin içinde bir varlık olan benim hayatımla ilgilenecek ha! Olacak şey değildir bu!"

"Ya da bu kadar yüce bir Allah kalkacak da benim kılık-kıya-fetimle ilgilenecek, benim hukukumla, eğitimimle ilgilenecek ve bu ko-nuda bana âyet indirecek, vahiy gönderecek. Olacak şey değildir bu!" diyorlar. Allah'ın yüceliğini kabul ediyorlar ama yerinde dursun bu Al-lah, bizim hayatımıza karışmasın demeye çalışıyorlar. "Kitap, peygamber göndermesin, arzularını bildirmesin, çünkü o zaman O'nun arzularıyla bizim keyiflerimiz çatışacak, O'nunkini dinlesek olmayacak, dinlemesek olmayacak. En iyisi Allah'ın hayata etkinliğini reddedelim," diyorlar.

Demek ki küfrün, ateşe gidişin, cehenneme gidişin tek özelliği, Allah'ı insan hayatına karıştırmama biçiminde tezahür ediyor. "Hayatı ben bilirim! Hayatımı kendim belirlerim! Hâşâ O Cebbâr, Kahhâr, Mütekebbir olan, dağları taşları yaratan, arzı semâları var eden yüce Al-lah'ın benimle işi ne? Tuvalete girmemle, soframla, kılık-kıyafetimle, eğitimimle, kazanmam-harcamamla, hukukumla, eğitimimle, tırnak kesmemle, yatmam-kalkmamla ilgilenecek ha, olacak şey değildir bu!" İşte küfrün, cehenneme gidişin mantığı budur. İnsanı cehenneme götüren mantık işte bu mantıktır.

İşte bu, Allah'la aldanma, Allah'la aldatma mantığıdır. Çevremizde birçok Allah'ı yanlış tanıyarak, kişilere Allah'ı yanlış tanıtarak, Allah hayata karışmaz diyen kimseler var. Hatta Müslümanım diyenler, namaz kılanlar bile Allah'ı yanlış tanıyor ve yanlış tanıtmaya devam ediyorlar. "Gerdek gecesi bu kadar olur canım! Dükkan açmamıza da karışacak değil ya Allah! Mesleğimize de karışacak değil ya! Ne giyeceğinize, nasıl giyeceğinize de karışacak değil ya bu Allah! Ha kırmızı giy, ha sarı! Ha şuradan şuraya kadar örtün, ha buradan bura-ya kadar! Ha şöyle bir evde otur, ha böyle bir evde otur! Ha şöyle ya-şa, ha böyle yaşa fark etmez!" diyerek piyasada Allah'la aldatanlar pek çoktur.

Ama bakın dünyada, Allah bir şey indirmemiştir, Allah hayata karışmaz diyerek türlü türlü günahlar işleyenler, yarın reddettikleri azapla burun buruna geldikleri zaman şöyle diyecekler:

10. "Eğer kulak vermiş veya akletmiş olsaydık, çılgın alevli cehennemlikler içinde olmazdık" derler."

Alçaklar! Hainler! Küstahlığa bir bakın! Kimin doğru yolda, ki-min de sapık olduğunu belirleyen de kendileri… "Eğer dünyada bizi Allah'ın âyetleriyle uyaranlara kulak verip dinleseydik, eğer akletsey-dik, eğer uyarılar karşısında hayvanlar kesilmeyip de akıllarımızı kullansaydık, insan olduğumuzu unutmasaydık, şimdi bizler cehennemlikler içinde olmayacaktık." Demek ki kâfir, Allah'ın kendisine verdiği akıl ve duyu nimetlerini kullanmamıştır. Demek ki kâfir akılsızdır. Hatta şu anda yeryüzünün gözleri görmeyen, kulakları işitmeyen en akılsız, en budala, en zavallı varlıkları kâfirlerdir..

11. "Böylece günahlarını itiraf ederler. Çılgın alevli cehennemlikler yok olsunlar!"

Böylece tıraşları gözlerinin önüne inecek ve günahlarını itiraf edecekler. Peki nerede söylüyorlar bunu? Cehennemin içinde. Cehennemi boylamışlar, ateşi kucaklamışlar ve diyorlar ki: "Aah! Keşke bir kulak verseydik! Keşke bir dinleseydik! Keşke akledip düşünseydik!" Geçmiş olsun! Bunu bugün dünyada söyleyecektiniz. Bunu dünyada anlayacaktınız. Yarın diyeceğinizi bugün söyleyin! Yarın zorunlu olarak söyleyeceğiniz bu sözü bugün söylerseniz, yarın itiraz edemeyeceğiniz bir konumda anlayacağınız bu gerçeği bugün anlarsanız bir değer ifade eder. Yarın söyleyeceğiniz bu cümlenin o zaman hiçbir değeri olmayacaktır.

Bunu bugün söyleyeceğiz, bugün düşüneceğiz. Bugün inanacağız ki Allah hayata karışır. Bugün diyeceğiz ki, Allah bize vahiy göndermiştir. Bugün diyeceğiz ki, Allah bizim adımıza hayat programı göndermiştir. Bugün kabulleneceğiz Allah'ın kitabını. Bugün yaşayacağız kitabın istediği hayatı. Bugün teslim olacağız Allah'ın kulluk programına. Yarın böyle bir itirafın hiçbir değeri olmayacaktır.

Şimdi burada bir soru soralım kendimize: Durum böyle olunca acaba evimizin, dükkanımızın, mesleğimizin, hayatımızın hangi birimine Allah karışıyor? Acaba hayatımızı biz mi belirliyoruz, yoksa Allah mı? Acaba biz de kendi bilgilerimizi, kendi anlayışlarımızı, kendi hevâ ve heveslerimizi Allah'ın kitabının ve Resûlü'nün sünnetinin önüne mi geçiriyoruz? Acaba biz de hayatta kendimizi etkin mi zannediyoruz? Acaba bizler de şu anda Allah bir şey indirmemiştir, Allah hayata ka-rışmaz mantığıyla Allah'a ve Allah'ın kitabına sormadan kendi kendimize hayat programı yapmaya mı çalışıyoruz? Ne yapacağımızı, nasıl yaşayacağımızı, nasıl giyineceğimizi, çocuklarımızı nasıl ve nerede eğiteceğimizi, nerelerden kazanıp nerelerde harcayacağımızı, hangi meslekleri seçeceğimizi, hangi okullarda okuyacağımızı kendi kendimize belirlemeye mi kalkışıyoruz?

Yani bizim hayat programlarımızı kim belirliyor? Çocuklarımızın mektebine, evimize, malımıza, dükkanımıza, tezgahımıza, gündüzümüze,

gecemize ilişkin programlarımızı kim yapıyor? Tüm bu programlarımızı Allah mı belirliyor? Hayatımızın kaçta kaçına Allah karışıyor? Kaçta kaçına kendimiz yahut da Zerdüşt karışıyor? Eğer nefislerimiz, arzularımız, heveslerimiz buyuruyor biz yapıyorsak, ya da Zerdüşt buyuruyor biz yapıyorsak, nefislerimizin ve Zerdüştlerin boş bırakıp gaflet ettikleri bölümü de Allah'ın diniyle dolduruyorsak, o zaman bilelim ki burada anlatılan biziz.

Yarın orada "keşke" diyecekler ve pişmanlıklarını ortaya koyacaklar. "Keşke dinleseydik. Keşke kulak verseydik." Neyi? Kur'an'ı, sünneti. "Keşke Allah'ın kitabına kulak verseydik. Meğer Allah bütün bu konularda pek çok şeyler söylüyormuş ama O'na ilgisizliğimiz yüzünden bilememişiz, anlayamamışız. Biz Allah'ı sadece hayatımızın belli bir bölümüne karışıyor zannediyorduk, keşke Allah'ın kitabını ve Resûlünün beyanlarını dinleseydik da gerçeği öğrenmiş olsaydık diyecekler. Öyleyse bugün dinleyelim, bugün okuyalım, bugün kulak verelim de yarın böyle bir duruma düşmeyelim inşallah.

Günahlarını itiraf ettiler, evet dediler, günahlarını ortaya koydular. Başka çareleri de yoktu zaten. Allah şahit, arz ve semâ şahit, âzâları şahit, peygamberler şahit iken bu gerçeği saklayamazlardı ki!

Onlar günahlarını itiraf ederek pişmanlık ortaya koyunca da Allah şu hükmü basacak:

"Yazıklar olsun! Rahmetten, cennetten ırak olsun! Uzak olsun onlar! Cehenneme yuvarlansın o alçaklar! Ancak herkes cehenneme gitmeyecektir. Şu:

12. "Doğrusu, görünmediği halde Rabblerinden korkanlara, onlara, bağışlanma ve büyük ecir vardır."

Ama beri tarafta Rabblerinden haşyet duyanlar, Rabblerine boyun eğenler, Allah'ı gücendirmekten korkanlar, Allah'ı razı edememekten korkanlar var ya, işte onlar için de bağışlanma ve büyük ecirler vardır. Haşyet, korku mânâsınadır. Kişinin yılandan, düşmandan korkması ayrı, anasından korkması ayrıdır, değil mi? İşte Rabblerini razı edememekten korkanlar var ya: °œ«I¬S²R«8 ²vZ«7 Onlar için mağfiret vardır. Allah onların amellerini tam kabul edecek, eksikliklerini, kusurlarını görmeyecektir. Peygamberinkine oranla çok eksik bile olsa Allah onların amellerini tam kabul edecektir. Öyleyse:

13. "Sizler, sözlerinizi gizleseniz de açıklasanız da birdir; O, kalplerde olanı bilir."

İster esrarengiz davranın, ister açık davranın! Sözünüzü, akidenizi, yolunuzu, programınızı ister gizleyin, ister gizlemeyin Allah kalptekileri, göğüstekileri tümüyle bilendir, tam bilendir.

14. "Yaratan bilmez olur mu? O, Latiftir, haberdardır."

Yaratan hiç bilmez mi? Yaratan yarattığını bilmez mi? Yaratan yarattığının nasıl bir hayat yaşayacağını bilmez mi? Yaratan yarattığına nasıl ceza vereceğini, nasıl mükafatlandıracağını, nasıl bir din göndereceğini, bunu nasıl ikame edeceğini, sizi neyle imtihan edeceğini hiç bilmez mi?

O Latiftir, bilgisi her şeyin içine geçen, her şeyden haberdar olandır. Bu haberdar olmasının gereği olarak:

15. "Yeryüzünü, size boyun eğdiren O'dur; öyleyse yerin sırtlarında dolaşın, Allah'ın verdiği rızıktan yiyin; sonunda dönüş O'nadır."

Yeryüzünü boyun eğdirip sizin için zelil kılmıştır, sizin emrinize âmâde kılmıştır. Zelil, zül mastarından gelir. O da inkıyâd, uysallık de-mektir. Tıpkı uysal bir koyun veya bir deve gibi size dünyayı boyun büktürüp teslim etmiştir Rabbiniz. Fakat şunu hiçbir zaman hatırınızdan çıkarmayın ki, onun size tâbi olup boyun eğişi kendiliğinden değildir. Siz kendiniz de becermiş değilsiniz bunu. Onu size boyun eğdiren Allah'tır.

Yediğiniz rızıklar da öyle. Bindiğimiz, etinden sütünden istifade ettiğimiz tüm hayvanları da bizim için zelil kılan, bizim istifademize sunan Allah'tır. Tüm yeryüzü ve içindekiler bizim istifademize sunulmuş mükellef bir sofradır. Bakın Zuhruf sûresi de bu hususu şöyle anlatır:

"Gemiler ve hayvanlardan binesiniz diye size binekler var etmiştir. Bütün bunlar, üzerlerine oturunca Rab-binizin nimetini anarak: "Bunları buyruğumuza veren ne yücedir; zaten bizim takatimiz bunlara yetmezdi; şüphesiz Rabbimize döneceğiz" demeniz içindir."

(Zuhruf 13-14)

Sizin için binesiniz, taşınasınız diye denizlerde gemileri, karalarda da binit hayvanlarını yaratıp hizmetinize sunan da yine Allah'tır. Sırtlarına binmeniz, etlerinden yemeniz, sütlerinden istifade etmeniz için onları yaratıp sizin için zelil kılan, sizin emrinize âmâde eyleyen Allah'tır. Rabbimiz bunları anlatırken, kendisine verilen bunca nimet karşısında insanın takınması gereken tavrı anlatır. Zira her nimet, o nimetin sahibini hatırlatır. Her nimet, bir şükür gerektirir. İşte Rabbi-miz diyor ki:

Onların sırtlarına binip yerleştiğiniz zaman Rabbinizin nimetlerini anarak ya da nimetleriyle Rabbinizi anarak şöyle deyin: "Bunları bize boyun eğdiren, bunları bizim emrimize âmâde kılan Rabbimiz ne yücedir! Bunları bize ihsan eden Rabbimizi tesbih ve tenzih ederiz. Eğer Rabbimiz bütün bunları bize vermeseydi, bunlara bizim gücümüz yetmezdi. Rabbimiz o kadar yüce, o kadar lütuf ve merhamet sa-hibidir ki, bizler onun bize lütfettiği nimetlere misliyle mukabele etmek şöyle dursun, hakkıyla teşekkür bile edemeyiz." Bizden çok

daha güçlü bir hayvan nasıl oluyor da bize itaat ediyor? Bu gemiler denizde nasıl yüzüyorlar? Bu suya kaldırma gücünü kim veriyor? Bütün bunları düşünmeden bütün bu nimetleri bağışlayan Allah'ı tanımadan bir hayat yaşayamayız.

Bakın burada da Rabbimiz yine kendini tanıtır. Ama bildiğiniz gibi iki tanıtma biçimi vardır: Hani kişi der ya, "Ben ona yakında benim kim olduğumu göstereceğim!" İşte bir böyle karşıdakini ezerek, bozarak, zulmederek, çiğneyerek, burnundan getirerek bir tanıtma usulü vardır. Kişi, karşısındakine kendisini öyle tanıtır. İkinci bir tanıtma usulü daha vardır. O da karşısındakine iyilikte bulunarak, onu iz-zet ve ikrama boğarak, ona ihsan ederek böylece kendini ona tanıtmaktır.

İşte Rabbimiz da kullarına kendisini böylece tanıtıyor. Mübârek olan Rabbimiz kullarına karşı işleyen sonsuz rahmetinden dolayı, rahmetinin eserlerini, merhametinin tezahürlerini anlatarak kendini bi-ze tanıtıyor. "Kullarım! Ben mülk elinde olanım! Ben mülke sahip olanım! Göklerin ve yerin mülkü benimdir! Sizler de, sahip olduklarınız da, dünyanız da, ayınız da, güneşiniz de, havanız da, suyunuz da be-nimdir! Ben mübareğim! Ben bereket kaynağıyım! Sizi yaratan, sizi yoktan var eden benim! Varlığınızı bana borçlusunuz! Yiyeceğinizi, içeceğinizi, suyunuzu, semânızı, arzınızı her şeyinizi yaratan benim!"

Şu anda üstünde yaşadığınız arzı yaratan ve size boyun eğdiren, sizin emrinize âmâde kılan, onu sizin zelil kılan, onu sizin için bir döşek kılan Allah'tır. Ama unutmayın ki, ben istediğim için arz size boyun bükmektedir. Onu sizin emrinize âmâde kılanın ben olduğumu unutmayın. Ama bu zelil oluş, bu boyun büküş kölenin efendisine zelil oluşuna benzemez. Annenin evladına boyun büküp, gece onun ihtiyacını gidermek adına ona zelil olması gibidir.

Peki ne anlatıyor Rabbimiz burada? Ne anlayacağız bundan? Anlayabildiğimiz kadarıyla bu âyetleriyle Rabbimiz diyor ki: "Kullarım! Şunu iyi bilin ki, arza ben emrediyorum! Arzın sizin için tıpkı size boyun büküp arzularınıza teslim olmuş bir koyun, bir deve gibi zelil oluşu benim emrimdendir! Ben emrettiğim için yeryüzü size boyun bükmektedir! Yoksa şu anda size boyun büküp teslim olmuş olan arz güçsüz, âciz bir varlık değildir. Sizin canınıza okuyacak bir durumdadır. Baş döndürücü bir süratle, önüne gelen her şeyi tuz-buz edecek bir şekilde dönmekte, koşmaktadır. Öyleyse beni böylece de bilin. Bana böylece inanın. Beni arza hakim tanıyın. Beni arza etkin bilin. Beni arza galip bilin. Göklere ve yerlere egemen olarak tanıyın beni. Yerken, i-çerken, gezerken, dolaşırken, yatarken, kalkarken, binerken, kullanırken hep bu niyet içinde olun!"

“Tıpkı Rabbiniz tarafından size zelil kılınmış, size boyun büktürülmüş hayvanlara, gemilere, arabalara, uçaklara bindiğiniz gibi, arzın da omuzlarında, dağlarında, tepelerinde gezin, dolaşın. Yiyin-için ondan, onun size sunduğu nimetlerden istifade edin. Ama bilin ki dönüş O’nadır. Sonunda Rabbinize döneceksiniz. Size sunulan tüm bu nimetlerin hesabını ödemek üzere Rabbinizin huzuruna gideceksiniz. Öyleyse ey kullarım! Bir saniye bile hatırınızdan çıkarmayın ki bu gez-meniz, binmeniz, oturup kalkmanız, yemeniz, içmeniz, tatmanız, koklamanız yarın hepsi sizin için hesap konusu olacaktır.”

Rabbimiz, “arzın boyunlarında binip, gezin, dolaşın” diyor. Tıp-kı giden bir arabanın hangi koltuğuna oturursanız oturun demek gibi bir şeydir bu. Çünkü arz da araba gibi sürekli hareket halindedir.

Bundan sonra yürekleri hoplatan bir soru soruyor Rabbimiz:

16. “Gökte olanın sizi yerin dibine geçirmesinden güvende misiniz? O zaman yer, sarsıldıkça sarsılır.”

Söyleyin bakalım! Ne diyorsunuz? Ne düşünüyorsunuz? Gökte olanın sizi yere geçirmeyeceğinden emin mi oldunuz? Gökte olanın sizi yerin dibine batırmayacağından emniyette mi oldunuz? Halbuki bir bakmışsınız ki o yeryüzü sallanıp çalkalanmaktadır. Hal böyleyken neyinize güveniyorsunuz siz? Hangi cesaretle Rabbinize kafa tutmaya çalışıyorsunuz? Nasıl güvende hissediyorsunuz kendinizi? Kime güveniyorsunuz?

Bu ¬š³@«WÅK7! z¬4 ²w«8 gökte olan sözü epey tartışmalara sebep olmuştur. Bu konuda söylenilenleri şöyle özetleyebiliriz:

1- Kimileri buradaki ²w«8 ile kastedilenin melekler olduğunu söylemişlerdir. Yani bu gökte olandan kasıt, meleklerdir. Allah’ın azgınlara azap göndermek, onların işlerini bitirmek üzere görevlendirdiği azap melekleridir. Sizler gökteki Allah'ın meleklerinin size azap getirerek sizi yerin dibine batırmasından emin mi oldunuz?

Yani buradaki bu ¬š³@«WÅK7! z¬4 ²w«8 ifadesindeki w«8 Allah olamaz. Çünkü buradaki z¬4 zarfiyyet ifade eder. z¬4 zarf š³@«WÅK7! da mazruftur. Halbuki zarf mazrufundan büyüktür. Yani Allah semâdan daha büyüktür ve semânın O’nu içine alması mümkün değildir. Çünkü bakın Bakara sûresinde bu hususu anlatan âyet-i kerîmesinde Rabbimiz şöyle anlatır:

“Onun kürsüsü gökleri ve yeri kuşatmıştır.”
(Bakara 255)

Göklerde ve yerde ne varsa tüm varlıkları bu Allah’ın kürsîsi ihata etmiştir. Her şeyi kuşatmıştır.

2- Sonra kimileri, bu w«8 ile kastedilenin Allah olduğunu söylemişlerdir. Yani gökte olanın sizi yere batırıvermesinden emin mi oldunuz? Gökte olan Allah’ın sizin işinizi bitirmesinden emin mi oldunuz? Meselâ Müşebbihe buradan hareketle Allah'ı bir cisim gibi kabul etmiş ve İslam dininden sapmıştır.

3- Bazıları, “efendim buradaki hitap Allah’ı böyle gökte bilen, Allah’ın gökyüzünde olduğunu zanneden Mekkeli müşriklerin bu zanlarına uygun olması açısından böyle olmuştur. Onların anlayabilmeleri için Rabbimiz böyle buyurmuştur” demişlerdir.

4- Bazıları da, “semâ, ‘sümüv’ kökünden gelir. Bu da yükseklik, üstünlük demektir. Öyleyse bu gökte olan, semâda olan ifadesiyle Allah’ın yüceliği, üstünlüğü, her şeyin fevkinde oluşu kastedilmektedir demiştir. Nitekim dua edilirken eller yukarıya kaldırılır. Veya kişi bir musibete uğradığında bu gökten indi denir. Buna örnek olarak da, kullanılan semâvi kitaplar, semâvi dinler ifadelerini delil olarak göstermişlerdir. Nitekim Ebu Dâvûd'un bir rivâyetinde, bir şahsın, zenci bir câriyesini Rasûlullah Efendimizin huzuruna getirdiği ve Rasûlullah Efendimizin, “Allah nerede?” sorusuna bu câriyenin gözleriyle gökyüzüne işaret etmesi sonucu onun Müslüman olduğu kanaatine vardığı anlatılmaktadır.

Burada Allah’ın semâda olduğunu anlatan bu âyet sanki Kur’-an'ın ortaya koyduğu tevhid anlayışına ters düşer gibi bir manzara arzetmektedir. Böyle Kur’an'ın tümüne, Kur’an'ın bütününe ters düşer gibi bir mânâ ortaya koyan bir âyet gördüğümüz zaman düşünmek zorunda kalırız. Meselâ bakın yine En’âm sûresinde de aynen böyle denilmektedir:

“O Allah hem göklerde hem yerdedir. Sizin açığınızı da gizlinizi de bilmektedir.”

(En’âm 3)

Sanki ilk bakışta Allah kendisine bir mekân izafe eder gibi gö-rünüyor. Zâhirî mânâ budur. Fakat biz meseleye Kur’an’ın bütünlüğü, onun pratiği ve açıklayıcısı olarak sünnet anlayışı içinde bakacak olursak, bu mânâ üzerinde düşünmek zorunda kalacağız. Öyleyse bu âyetin anlaşılmasında başka şeylere bakmak zorunda kalacağız demektir. Kur’an Kur’an'ı, sünnet Kur’an'ı tefsir ettiğine göre, Kur’an’ın başka yerlerine ve de sünnete müracaat edeceğiz. Bu düğümü halletmek için Zuhruf sûresinin 48. âyetine bakıyoruz, orada Rabbimiz şöyle buyuruyor:

“O gökte de yerde de ilâh olandır, o hakim ve âlîm olandır.”

(Zuhruf 84)

İşte Zuhruf sûresinin bu âyeti meseleyi hallediyor. Demek ki Rabbimiz gökte de, yerde de ilâh olarak vardır. Gökte de, yerde de sözü dinlenecek yegâne ilâh olarak vardır. Değilse bu, Rabbimize bir mekân izâfesi değildir. O, zamandan ve mekândan münezzehtir.

Değilse bizim şu andaki Allah anlatışlarımız yanlıştır. Ne diyo-ruz biz? Allah ne sağda, ne solda, ne önde, ne arkada, ne üstte ne altta. Böyle olunca da Allah yok çıkacak sonuçta. Bu anlatım yanlıştır. Allah zamandan ve mekândan münezzehtir diyoruz ve işi eksik bırakıyoruz. Peki soruyoruz şimdi: Madem ki Allah zamandan ve mekândan münezzehtir, o halde bugün, bu saatte yok mu Allah? Yani idrak ettiğimiz şu zamanda Allah yok mu? Öyle değil mi? Şu anda bir zaman içindeyiz, bu zamanda Allah yok mu? Veya eğer Allah mekândan münezzehse, peki burada yok mu Allah? Mekândan münezzeh diyoruz ya! Şu içinde bulunduğumuz mekânda Allah yok mu? Hayır burada da, bu zamanda da Allah vardır. Öyleyse bu anlatım tarzı da yanlıştır. Halbuki bakın Allah kendini bize anlatırken böyle anlatmıyor.

“Allahu münezzehün zamanun, münezzehün me-kânün”

diye bir âyet, ya da hadis yoktur. Bu bizim anlatımımızdır ve yanlıştır. Bakın halbuki Allah kendini bize anlatırken bu ifadeleri kul-lanmıyor.

Kur’an’ın her yerinde Allah kendini bize anlatırken şöyle anlatıyor:

Mülk sûresinde:
En’âm’da:
Zuhruf’ta:

buyuruyor. Ama önce şunu bileceğiz:
“O’nun benzeri hiçbir şey yoktur. O, işitendir, görendir.”
(Şûra 11)

Allah’ın benzeri hiçbir şey yoktur. Allah’ın zatında, sıfatlarında ve fiillerinde benzeri yoktur. Zâtı, sıfatları ve fiilleri konusunda hiçbir şey Allah gibi değildir. Âyet-i kerîmedeki ‘misl’ kelimesinden anlıyoruz ki, Allah’ın değil aynısını düşünmek, O’nun benzeri bile yoktur. Zatı konusunda bu böyle olduğu gibi, sıfatları konusunda böyledir. O’nun sıfatlarına sahip hiç kimse yoktur. Fiilleri konusunda da O’na benzer kimse olamaz. Yani O’nun yaptıklarını yapacak yoktur, O’nun sıfatlarına sahip olan yoktur.

Buna göre şöyle diyeceğiz: Allah semâvâttadır, Allah semâda-dır, ama bildiğimiz, bilmediğimiz varlıkların, gördüğümüz görmediğimiz maddelerin

semâda oluşu gibi semâda değildir. Çünkü O hiçbir şeye benzemez, hiçbir şey de O'nun misli değildir. Allah semâdadır ama meselâ yıldızın semâda oluşu gibi değildir. Allah semâdadır ama bulutun semâda oluşu, yahut kuşun semâda oluşu gibi değildir. Allah semâdadır ama Allah'ça bir semâda oluşla semâdadır diyoruz. Allah arzdadır da ama benim gibi mi? Hayır. Soba gibi mi? Evin arzda oluşu gibi mi? Hayır, Allah'ça bir arzda oluşla Rabbimiz arzdadır diyoruz.

Rabbimizin sıfatları konusunda da aynı şeyleri söylemiyor muyduk? Meselâ bakın Allah'ın görmesi gibi konularda hiç problem çıkmamıştır. Allah'ın gördüğü konusunda tüm ümmet ittifak etmiştir. Ama nasıl gördüğünü bilmeyiz demiş ve işi bitirmişlerdir. Allah'ça görür demişler ve hiç de ihtilafa düşmemişlerdir bu konuda. Veya Allah işitir mi? Evet. Peki nasıl işitir? Allah'ça işitir. İşitmek için bizim gibi kulağa, ses ihtizazlarına ihtiyacı yoktur O'nun. Peki Allah'ın eli var mı? Bu sefer bocalamışlar. Acaba el mi ki? Desek mi ki? Demesek mi ki? Acaba mutlak mı, değil mi? Halbuki önceki gibi deseler iş bitecek. Yani evet, Allah elinden söz ediyor ama mahiyetini bilemeyiz, Allah'ça bir ele sahiptir deseler iş bitecek. Ama nedense kimi konularda bunu derken, nasılını bilmeyiz derken, kimilerinde akıllarına gelmiyor galiba.

İşte burada da böyledir. Rahmân olarak, Rahmetiyle, ilmiyle, güç ve kuvvetiyle, Allah'ça bir sıfatıyla, Allah'ça bir var oluşla Allah hep yanımızda ve bizimle beraberdir. O'nu bir yerlere hapsetmeye hakkımız yoktur. Hadîd sûresinde şöyle buyrulur:

Siz neredeyseniz o Allah sizinle beraberdir. Siz neredeyseniz, hangi ortamdaysanız, Allah sizin yanı başınızdadır, sizinle beraberdir. Rabb, Rezzak, Rahmân, Kâdir olarak hep bizimledir. Yerken, içerken, konuşurken, severken, küserken Allah hep yanımızdadır. Değilse şöyle bir beraberlik kurup seccade üzerinde bir Allah, duvara yazılmış bir Allah, saatte bir Allah ismi diyenler, sonra da ondan kurtulmak için ne yerde, ne gökte, ne sağda, ne solda, ne üstte, ne altta deyivermişler olmuş bitmiş.

Allah bakın böyle düşünenlere buyuruyor ki: "Söyleyin bakalım:

Sizler gökte olanın sizi yere batırıvermeyeceğinden emin mi oldunuz? Ondan güven içinde mi oldunuz? Yani bu konuda size bir garanti mi verdi Allah? Evinizin, semânızın, damınızın, üzerinize çöküvermesinden, bir anda Allah'ın sizi yerin kahrına gömüvermesinden emin mi oldunuz? Allah'tan bu konuda bir garanti, bir söz, bir ahit mi aldınız? Âd kavmine, Semûd kavmine, Firavunlara, Nemrutlara, Allah-la, Allah'ın âyetleriyle, Allah'ın sistemiyle savaşa tutuşanlara bakmıyor musunuz? Onların başlarına gelenleri hiç düşünmüyor musunuz? Si-zin onlardan ne ruchâniyetiniz var? Hayrola, bir garantimi geldi size?" Yine uyarmaya, yine akılları erdirmeye devam ediyor Rabbimiz:

17. "Gökte olanın başınıza taş yağdırmasından güvende misiniz? Benim uyarmamın nasıl olduğunu yakında bileceksiniz."

Yoksa, gökte olanın üzerinize taş yağdıran bir fırtına göndermeyeceğinden emin mi oldunuz? Başınıza taş yağmayacağına bir ga-rantiniz mi var? Ama yakında bu tehdidin ne mânâya geldiğini bilecek, anlayacaksınız. Gelin inat etmeyin! Gelin yalan saymayın! Bilesiniz ki ilk yalanlayanlar, ilk karşı gelenler sizler değilsiniz. Sizden öncede Rabbinizin âyetlerini, Rabbinizin hayat programını yalan sayanlar oldu. Bir zamanlar Rabbinizi örtmeye örtbas etmeye çalışanlar ol-du. Rabbinizi ve O'nun yasalarını kamufle etmeye, insanların gündemlerinden düşürmeye çalışanlar oldu. Sizden önce de din eğitimine yasaklar koyarak insanları Allah'a kulluktan uzaklaştırıp kendilerine, kendi yasalarına kulluğa çağıranlar oldu. Onlar başlarına gelenleri gördüler, anladılar. Bilesiniz ki pek yakında bu uyarının ne olduğunu, nasıl olduğunu sizler de bilecek ve anlayacaksınız.

Sizler de yakında anlayacaksınız! Ölümünüzle anlayacaksınız. Geberince, kabre girince, dirilince, hesap-kitap döneminde, cehenne-me yuvarlanınca, ateşi kucaklayınca anlayacaksınız. Çünkü bakıyoruz ki bu âyetlerin kendilerine indirildiği insanlar üç sene sonra anladılar, beş sene sonra bildiler, hâlâ bilenler oluyor. Bu bilme işi şu anda da devam ediyor. Her geberen bunun farkına varıyor.

18. "Andolsun ki, bunlardan öncekiler de yalanlamışlardı. Beni inkar etmek nasılmış?"

Andolsun, öncekilerden yalanlayanlar oldu. Biliyorlardı, ama yine de inanmıyorlardı. Biliyorlardı alçaklar, ama yine de hayat programlarını bu bilgiye bina etmiyorlardı. Biliyorlardı ama yan çiziyorlardı. Ne oldu âkıbetleri bir bakıverin? Âd kavmi, Nuh kavmi, Hûd'un toplumu, Semûd kavmi, Tübba ve Eykeliler… Allah'a kafa tutmaya kalkışanların âkıbetleri ne oldu? Allah'ı örterek, Allah'ı gündemden düşürerek bir hayat yaşamanın neticesi nasıl olmuş bakmaz mısınız? Hay-di bunları görmüyorsunuz. Bunları düşünmek istemiyorsunuz da, peki şunu da mı görmüyorsunuz:

19. "Üzerlerinde kanat çırpan dizi dizi kuşları görmezler mi? Onları havada Rahmân olan Allah'tan başkası tutmuyor; doğrusu O, her şeyi görendir."

Üstlerinde kanatlarını açıp yumarak uçan kuşları görmüyor mu bu adamlar? Düşünüp anlamıyorlar mı ki onları havada Rahmân'dan başkası tutmuyor! Bakmıyorlar mı? Görmüyorlar mı? Buradaki bakmı-yorlar mı ifadesi, "ey insanlar! Bakın! Hemen evlerinizden dışarıya çı-kıp bakın!" demek değildir. Yani bir düşünün, fikir edin, tefekkür edin, akledin, düşünceniz yok mu sizin?

Hiç düşünmüyor musunuz? Hiç değerlendirmiyor musunuz? Hiç gözlerinizin önüne gelmiyor mu? Şu kuşları havada Rahmân'dan başkası mı tutuyor? Onları böyle havada tutan, onları görüp gözeten, onlara basir olan Allah, elbette ki sizleri de olmanız gereken yerde tutacaktır. Onlara böyle bir düzen koyan Allah, elbette ki size de düzen koyacaktır. Onları düşünen Allah, elbette ki sizi unutmayacaktır. Onlara böyle bir yasa, böyle bir hayat programı belirleyen Allah, elbette ki sizi başıboş bırakmayacaktır.

Bakın Rabbimiz kendisini ne kadar da güzel tanıtıyor? Çok uzaklara gitmeden, felsefe yapmadan, işi içinden çıkılmaz bir karmaşaya çevirmeden çok yakın çevremizden, çok kolay anlaşılacak ifadelerle kolayca kendisini anlatıyor. Halbuki bakıyoruz ki bugün Allah'ı tanıtmak için çırpınanların pek çoğu Kur'an'dan habersiz bir tanıtımı tercih ettiklerinden, bakın nerelerden deliller getiriyorlar? Efendim yok Morrisson delili, yok hudüs delili, yok bilmem ne delili... Allah'ınkinden hiç haberleri yok garibanların da, ondan böyle uzaklara gidiyorlar. Sanki Allah'ı, Allah'ın tanıtımından daha iyi tanıtacaklarmış gibi Allah'ın kitabını bırakıyorlar da, başka yerlerden deliller toplamaya, baş-ka şekilde din anlatmaya, felsefeler yapmaya ve insanların zihinlerini bozmaya çalışıyorlar. Halbuki bakın, Allah'ın kendini tanıtma usulü ne kadar da kolay, ne kadar da güzel!

Bundan sonra buyurur ki Rabbimiz:
20. "Yahut, Rahmân olan Allah'ın dışında size yardımda bulunabilecek taraftarlarınız kimdir? İnkarcılar sadece aldanmaktadırlar."

Bu âyeti iki türlü anlıyoruz:

1- Rahmân olan Allah size bir zarar verecek olsa, size bir zarar ulaştırmayı murad etmiş olsa, sizi onun takdirinden koruyacak, kurtaracak bir ordunuz mu var?

2- Size zarar verecek ordulardan size gelebilecek muhtemel zararlara karşı sizi koruyacak Allah'tan başka koruyucularınız mı var?

Kiminiz var sizin? Kime güvenip sığınıyorsunuz? Kimi koruyucu biliyorsunuz? Sığınağınız, korunağınız, barınağınız kim sizin? Allah size bir zarar ulaştırmayı dilese, ya da Allah berisinde yerdeki or-dulardan size bir zarar, bir hücum, bir saldırı gerçekleşse, ordular ü-zerinize yürüse, sizi yok etmeye yönelik tehlikeler söz konusu olsa, böyle bir durumda sizi koruyacak, kurtaracak Allah'tan başka ordularınız, yardımcılarımız mı var ki onlara güveniyor, sığınıyorsunuz?

Sığınma, korunma deyince bunun üç öğesi vardır.

1- Sığınan,
2- Kendisine sığınılan,
3- Kendisinden sığınılan. Korunan, koruyan ve kendisinden korunulan.

Korunan güçsüzdür, korunmaya muhtaçtır, sığınmaya muhtaç olandır. Koruyan, yani kendisine sığınılan, kendisinden korunma talep edilen varlık da güçlüdür. Kendisinden korunulan, sığınılan varlık da şerrinden, zararından korkulandır.

Düşmanından gelebilecek tehlikelere karşı kendisini korumasını isteyen kişi sığındığı varlığın korunmak istediği varlığa karşı güç yetirebileceğine ve kendisini ondan gelebilecek zararlardan koruyabileceğine inanmıştır da onun için ondan kendisine sığınmaktadır.

İslâm'da, İslâm inancında kendisine sığınılan varlık, sığınan varlıktan güçlüdür. İslâm'da sığınan mü'mindir, kendisine sığınılan, yani koruyan da Allah'tır. Çünkü Allah herkesten ve her şeyden güçlüdür, mutlak güç ve kudret sahibidir ve her şeyin yönetimi elinde olandır. Göklerde ve yerde ne varsa hepsinin boyunlarındaki ipin ucu elinde Allah'ın elindedir. Onun içindir ki, mü'min ancak tüm varlıkların sahibi olan Allah'a sığınır.

Ama şirk dininde, küfür mantığında ise bu tamamen farklı işlemektedir. Şirk inancında korunan puttur, tanrıdır, koruyan ise o puta tapan insanlardır. Put, aslında kendisini koruyamayacak kadar güçsüzdür, onu kulları korumaktadır. İşte görüyoruz put yapıyorlar, put dikiyorlar ve onu korumaya çalışıyorlar. Putu koruma kanunları çıkarıyorlar. Veya bir düzen koyuyor, ona tapınıyor, ama onu kendileri ko-rumaya çalışıyorlar. Yani tapındıkları, kutsadıkları bu düzeni kendi kendisini koruyamayacak şekilde güçsüz gördükleri için de onu koruma kanunları çıkarıyorlar. Müşrikler tarih boyunca böyledir, onların mantığını, gerçekten anlamak mümkün değildir.

Beyinsiz adamlar, eğer bu put kendi kendini korumaktan acizse niye ona tapınıyorsunuz? Yok kendisine tapınılacak, kendisine sığınılacak kadar güçlü birisiyse, bırakın kendi kendini korusun, neden onu korumaya çalışıyorsunuz? Aman koruyun! Aman koruyalım! Aman sahip çıkalım! Aman onu birilerine yıktırmayalım diye niye ciyak ciyak ötüyorsunuz? Bırakın da kendi kendini korusun put, madem tapınılacak kadar güçlüyse. Bakın bunların durumunu Hac sûresi söyle anlatır:

"Ey İnsanlar! Bir misâl verilmektedir, şimdi onu dinleyin: Sizlerin Allah'ı bırakıp taptıklarınız bir araya gelseler, bir sinek bile yaratamayacaklardır. Sinek onlardan bir şey kapsa, onu kurtaramazlar; isteyen de, istenen de aciz!"

(Hac 73)

Adamlar tapınmak için put yapıyorlar, onları korumak için odalara koyup kapılarını sıkı sıkı örtüyor, kilitliyorlarmış. Sonra anahtar deliğinden giren bir sinek putun burnundan bir bal parçası koparıp kaçıyormuş. Allah diyor ki, “o putlar kendi vücutlarından bir sineğin parça koparmasına bile engel olamıyor. Koparan da âciz, koparılan da. Tapınan da âciz, tapınılan da.” İşte şirk mantığı. Kendini bile korumaktan âciz, kullarının korumasına muhtaç bir puta tapınıyorlar.

Yâsîn sûresinde Rabbimiz şöyle buyurur:

“Allah’ı bırakıp da, kendilerine yardımı dokunur diye, başka tanrılar edindiler. Oysa onlar yardım edemezler, ancak kendileri o tanrılara koruyuculuk için nöbet beklerler.”

(Yâsîn 74,75)

Bırakın o putlarının, o tanrılarının kendilerini korumalarını, aksine onlar, onlara gönüllü ordudurlar, diyor Rabbimiz. Aslında korunmaya muhtaç olanlar, koruyanlardan daha zayıftır. Ama:

O Allah ki tüm kullarını koruyandır; kendisi kulları tarafından korunmaya muhtaç olmayandır. O Allah ki, tüm varlıklarını, tüm kullarını doyurandır, kendisi doyurulmaya muhtaç olmayandır. Çünkü Allah göklerde ve yerde tek Velîdir. Tüm varlıklar O’nun velâyeti altındadır. Tüm varlıklar O’nun koruması altındadır.

Ama bakıyoruz, şu anda tüm müşriklerin tapınmaya çalıştıkları yapay tanrılar ve tanrıçalar hep kullarından beslenmek durumundadırlar. Kullarını korumak şöyle dursun, kullarının korumasına sığınmaktadırlar. Kullarından, “aman beni koruyun! Aman bana sahip olun! Aman beni yıkmak isteyenlere karşı beni koruyun! Beni yaşatın! Beni canlı tutun! Beni gündeme alın! Beni gündemde tutun” diye onlardan korunma talep etmektedirler.

Öyle değil mi? Hiçbir Firavun kullarından, metbûlarından vergi almadıkça ayakta duramaz. Hiçbir Firavun kullarından destek almadıkça hayatta kalamaz. Hiçbir put kendisine tapınanlardan, kullarından kendisine bir mozole istemedikçe, bir anıtkabir, bir piramit istemedikçe asla tapınılmaya değer görülemez. Hiçbir sistem bağlılarından oy istemedikçe, kullarından kabul istemedikçe yaşayamaz. Hiçbir âdet, hiçbir töre, hiçbir moda bağlılarından talep görmedikçe yaşaya-maz. Tüm yapay tanrılar, tüm sahte velîler hayatlarını sürdürebilmek için hizmetçilerine, kullarına muhtaçtırlar. Kullarına ihtiyacı olmayan, tüm kullarının kendisine muhtaç olduğu velî sadece Allah’tır. O Allah ki, kimsenin yardımına, kimsenin desteğine muhtaç değildir.

Koruyan Allah'tır. Mü'min sadece Allah'a sığınmalı, sadece, Allah'a güvenmeli, sadece Allah'tan yardım dilemelidir. Çünkü kendisine sığınılacak tek varlık Allah'tır.

Öyleyse kim zayıfmış, kim güçlüymüş? Kim sığınılması gerekenmiş, kime sığınılması gerekiyormuş? Ama böyle iken dünyada kim kime sığınmış? Kim kime kulluk etmiş? Kim kimin yasalarına sığınmış? Kim kimi imdadına çağırmış? Kim Allah'a, kim de örümceğin yu-vasına sığınmış? Kim Allah'a, kim de tâğutlara, A.B.D'ye sığınmış? Bu sığınılanlardan hangisi güçlüymüş? Hangisi sığınmaya değermiş, değmezmiş onu yarın anlayacağız.

Ama bu dünyada kâfirlerin aldanmalarının odak noktası dünyadır. Dünya hayatıyla aldandılar. Dünyanın konumu aldatmaktadır onları. Peki ne tür bir aldanış bu? Onu kendilerinin zannediyor, ebedî zannediyorlar. Dünyanın konumu, kuralları onları aldatıyor. Çünkü im-tihan gereği, dünyanın konumu gereği hiç kimseye dokunmuyor Allah. Onun içindir ki, işledikleri günahlar yüzünden Allah'ı atlattıklarını zannederek aldanıyorlar. Ya da dünyanın içindekilere meylederek al-danıyorlar. Ya da belki en belirgini, dünyanın yönetimine Allah'ı karıştırmayarak aldanıyorlar. Yani Aristo'nun inandığı gibi hayata karışmayan bir Allah'a inanıyor ve aldanıyorlar. Bu tür aldanış içinde bir hayat yaşayanlara Allah şöyle diyor: "Ey kullarım! Bu tür safdillilikten, aldanma içinde olmaktan vazgeçip, gözünüzü bir açın da şu soruma cevap verin bakalım:

21. "Allah size verdiği rızkı kesiverirse, size rızık verecek başka kim vardır? Hayır; onlar, azgınlık ve nefrette direnmektedirler."

İstifade ettiğiniz tüm rızıklarınızı kesiverse Allah, onu size getirecek kim var? Kim getirebilecek o rızıkları size? Allah şu anda yiyip içtiğiniz, kullandığınız tüm rızıklarınızı kesiverse, onları size bulup ge-tirecek kiminiz var? Kime güveniyorsunuz? Kimden medet umuyorsunuz? Haydi bunları birilerinden bulsanız bile, birileri size yutacak hava bulsa, ısınacak, aydınlanacak güneş bulsa, yiyecek bulsa, ama onu yiyebileceğiniz ağızlarınızı alıverse Allah, hazmedecek organlarınızı, ağzınızı, midenizin fonksiyonlarını alıverse Rabbiniz, ne işe yarar bunlar? İşte görüyorsunuz, kimilerinin etini, şekerini alıvermiş Allah da, yiyebiliyorlar mı? Ağız var, mide var, şeker var ama yiyemiyorlar, değil mi?

Hayır hayır! Onlar bir azgınlık içinde inada dalmışlar ve körü körüne direnmektedirler. Yani ne rızık verecek bir Allah'tan başka bi-rilerini bulduklarından, ne de buna bir yol, bir delil bulduklarından, ne kendilerini Allah'tan gelebilecek bir cezaya karşı koruyabilecek bir or-du bulduklarından filan değil, sadece azgınlıklarından ve inatlarından ötürü sapıyorlar. İnadına bir sapmayı yaşıyorlar.

Yani bu kâfirler buraya kadar anlatılan kuşları gökyüzünde kimin tuttuğunu bilmediklerinden değil, üstlerindeki semâyı kimin kurduğunu, kendilerine bu kadar rızkı kimin verdiğini, kendilerini kimin koruduğunu bilmediklerinden değil, cahilliklerinden, Allah'ı tanımadıklarından değil, aksine bildikleri halde inadına bir sapıklık içindedirler. Aslında sorsanız, onlar da bunu anlatacak. Sorsanız, saatlerce bülbül gibi kendileri de bütün bunları anlatırlar, ama inatlarından, azgınlıklarından ötürü körü körüne bir sapıklığın, bir bocalamanın içinde yüzüp gidiyorlar.

Allah sormaya, sorgulamaya devam ediyor. Bir de şunu söyleyin bakalım:
22. "Yüzükoyun sürünen mi, yoksa doğru yolda düpedüz yürüyen mi daha doğru yoldadır?"

Bir adam düşünün ki yüz üstü sürünüyor, yüzünkoyu sürünüyor. Bir adam da düşünün ki, dosdoğru yolda düpedüz yürüyor. Şimdi bu mu doğrudur yoksa ötekisi mi? Hangisi doğrudur? Hangisi doğru yoldadır bunların? Yüzükoyun sürünerek gitmeye çalışan mı, yoksa ayakta düzgünce yürüyen mi? Ya da sürünerek bataklık içinde yol bulmaya çalışan mı doğru yoldadır, yoksa tesviye edilmiş, düpedüz bir yolda düzgünce yürüyen mi doğru yoldadır? Anlaşılan o ki, burada vahye sahip olan kişiyle vahiyden mahrum olan kişi anlatılıyor. Allah'ın kitabını tanıyan, kitapla yol bulan, hayatını Allah'ın kitabına sorarak bulan, kitapla yürüyen mü'minle kitabı diskalifiye ederek, kitabı tanımayarak, kitaba müracaat etmeyerek kendi kendine yol bulmaya çalışan kâfirin karşılaştırılması yapılmaktadır.

Burada "seviyy" kelimesi üzerinde biraz duralım. "Seviyy"; Tam, eksiksiz, kusursuz ve eşit mânâlarına gelen Kur'anî bir terimdir. Sıfat olduğu kelimeye göre değişiklik göstermesine rağmen, genel-likle mânâsı olumludur; mükemmellik ifade eder. Kelime Kurân-ı Kerim'de sadece bu sûrede değil, başka sûrelerde de geçmektedir.

Seviyy, yol mânâsına olan "sırat" kelimesiyle birlikte kullanıl-dığı zaman dosdoğru (müstakim) mânâsına gelir. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de "Babacığım, bana, sana gelmeyen bir bilgi geldi; bana uy, seni dosdoğru bir yola ileteyim " (Meryem,43). De ki: Herkes gözetle-mektedir. Gözetleyin (bakalım), dosdoğru yolun sahipleri kimdir, doğru yolda olan kimdir, bileceksiniz" (Tâha,135)

Bu dosdoğru yolun özelliğini müfessirler şöyle belirlemektedir-ler: "Dosdoğru, isteklerin en ulvîsine ulaştıran, kötülenmeye ve alçal-maya götüren sapıklıktan uzaklaştıran yoldur." Yâni; "Dosdoğru, mer-tebelerin en yücesine ulaştıran, sapıklıktan kurtaran, en uzak nokta-sında bile asla cehalet bulunmayan, eğrilik bulunmayan, aksine düm-düz olan yoldur."

İşte burada yine yolla, fakat yolda yürümekle ilgili olarak se-viyy kelimesinin kullanıldığını görüyoruz. "Şimdi, yüzüstü kapanarak yürüyen mi doğru gider; yoksa yolda dosdoğru yürüyen mi?" Ayrıca bu yürüyüş, "Dimdik, ayak sürçmesinden, tutukluktan sâlim olarak" di-ye tarif edilmektedir.

Seviyy kelimesi, "racül" kelimesiyle kullanıldığı zaman hilkat mükemmelliği ifade ettiği görülür. Bunun için Kur'an-ı Kerimde: (Mer-yem) onlarla kendi arasına bir perde çekmişti. Biz de rûhumuzu (Ceb-raili) ona gönderdik; O, Meryem'e mükemmel bir insan şeklinde gö-ründü. Meryem dedi ki: "Ben senden, çok esirgeyici (Allah'a) sığınırım. Eğer (Allah'tan) korkuyorsan (bana dokunma.)" Ruh ise: "Ben, sadece Rabbimin elçisiyim. Sana tertemiz bir erkek çocuk hediye edeyim diye (geldim)"dedi" (Meryem,17-15-19).

Zemahşeri bu konuda şöyle demektedir: "Melek, Hz. Merye-m'e mükemmel yaratılışta, dalgalı saçlı, parlak güzel yüzlü genç bir adam şeklinde göründü. Mükemmel insan şeklinde hiçbir şey eksik değildi. İnsan şeklinde görünmesi, Meryem'in onun sözünü dinleyip korkmaması içindi. Melek şeklinde gelseydi belki ondan korkacak; sö-zünü dinlemeyecekti. Bu çok güzel insan karşısında Allah'a sığınıp Allah'ın korkusunu hatırlatması Hz. Meryem'in iffet ve takvasına delil-dir. Meleğin bu şekle girmesi, aynı zamanda, Hz. Meryem'in iffetini imtihandır." Seviyy kelimesinin bu son manâsıyla ilgili olarak şu hadis-i şerifleri görüyoruz:

Rahimde nutfenin kırk gece geçirmesinden sonra ona müvek-kel kılınan melek Cenabı Hakka; "Ya Rabbi, organları tam (seviyy)mi olacak, yoksa sakat (gayri seviyy) mi?" diye sorar. Allah onu ya tam yaratır, yahut sakat" (Müslim, Kader, 4).

Ebû Hüreyre (r.a)'den: Rasûlüllah (s.a.s) şöyle buyurmuştur:
"Varlıklı kişi için de, kuvvetli (seviyy) kişi için de sadaka almak helâl değildir". İmam Şafiî ve Ahmed b. Hanbel'e göre güçlü ve sağlam kişi zekât alamaz. Hanefilere göre havaic-i asliyesinden fazla malı ol-mayan böyle birisine zekât verilebilir. Çalışabilecek durumda olan kimse, yıllık nafakaya sahip olamayacak kadar fakirse, çalışmasa bile kendisine zekât verilir (Sünen-i İbn Mace Terc. ve Şerh, H. Hatiboğlu, V, 175).

'Seviyy', işi düzgün olmak, bir şeyi düzgün yapmak, iki şeyi birbirine eşit kılmak anlamına gelen 'seviye' fiilinden türemiştir. 'Se-viyy', sözlükte; düzgünlük, normallik, beraberlik, adâlet ve insaf gibi anlamlara gelir. Kur'an'da olumlu bir mânâda kullanılır ve mükemmelliği, kusursuzluğu ifade eder. Kur'ânî bir kavram olarak 'seviyy', dosdoğru, isteklerin en yücesine kavuşturan, insanı alçaltan sapıklıklardan uzaklaştıran yol demektir. Bir başka deyişle 'seviyy',

üzerinde eğ-rilik bulunmayan, câhillikten uzak, dümdüz yoldur. Bu yol şüphesiz ki Allah'ın yoludur. Allah'ın yolu her türlü 'ıvec'den uzaktır. Ivec: Eğri büğrü, çukur, tümsek, virajlı, gidilmesi zor yollara verilen addır. Allah'ın doğru yolu böyle değildir. O'nun yolu seviyy'dir. Yani, dümdüzdür, eğriliği yoktur, çakır-çukur değildir, üzerinde yürümek kolaydır ve aynı zamanda emniyetlidir. İlâhî yolun sahibi Allah, kendi yolunu 'sırat-ı müstakîm veya sıratı's-seviyy' olarak tanımlıyor. En doğru, en pürüzsüz, en sağlam, en güvenilir ve rüşd yolu, Allah'ın yoludur. Diğer bütün yollar 'ıvec' ile eğrilik ve eksiklikle doludur.

Evet âyet-i kerime çok açıktır. Bu yürüyüş düzgündür, ayak sürçmesinden uzaktır, tereddüdü yoktur, korkusuzdur. Bu da Allah'ın verdiği 'doğru yolda'ki hidâyettir. 'Seviyy' kelimesi hadislerde, organ-ların sağlamlığı, mal yönünden kuvvetli olmak, eşitlik hakkında da kul-lanılmıştır. Türkçe'de kullanılan 'seviye, müsâvi, tesviye, müsâvât' ke-limeleri de aynın kökten gelmektedir.

Ama bu âyeti sûre bütünlüğü içinde düşünürsek, o zaman şöyle dememiz daha uygun olacaktır: Semâdan emin olmayıp, gökte olanın her an azap göndererek kendisinin defterini dürebileceğinden korkarak Rabbine yalvaran insan mı doğru yoldadır, böyle bir mü'min mi emindir, emniyettedir, yoksa gökte olanın kendisine indireceği azaba aldırış etmeden bir hayat yaşayarak kış sineği gibi gökten başına geleceklerden habersiz helâkini bekleyen kâfir mi daha doğru, da-ha emin bir yoldadır? Veya tüm rızıkları verenin Allah olduğunu bilip O'na minnet duyan, O'na kulluk eden, O'na teşekkür eden, O'nun is-tediği bir hayatı yaşamaya çalışan bir mü'min mi, yoksa tüm bu nimetlerin vericisine karşı nankörce bir hayat yaşayan kâfir mı doğru yolda-dır?

Veya gökyüzündeki kuşları Allah'ın tuttuğunu, onları Allah'ın koruduğunu bilip de buna güç yetiren Allah'ın aynı zamanda kendisine de güç yetireceğini anlayan, kavrayan ve bu büyük otoriteye teslim olan kimse mi daha doğru yoldadır, yoksa aklını kullanmayarak bu gerçeği anlayamayan, bunun için de kendi kendini putlaştıran, kendi kendine hayat programı yapmaya kalkışan kâfir mi daha doğru yoldadır?

Semâvât ve arzı düzenleyen Allah'ın kendi hayatını da düzenleyeceğine inanan ve Allah'ın sistemine teslim olan bir mü'min mi doğru yoldadır, yoksa kendi kendini putlaştırıp, kendi hevâ ve heveslerini Allah yasalarına tercih eden kâfir mi? Allah bizi vicdanlarımızla hesaplaşmaya çağırıyor. İyi düşünün ve cevap verin, buyuruyor.

23. "Ey Muhammed! De ki: "Sizi yaratan sizin için kulaklar, gözler ve kalpler var eden O'dur. Ne az şükrediyorsunuz!"

O Allah ki sizi yarattı. Sizin varlığınız, vücudunuz, hücreleriniz O'ndandır. Ne analarınız, ne babalarınız, ne toplum, ne şu, ne bu… Sizi Allah yarattı.

Sizi yarattı ve üstelik size şükrü gerçekleştirebilecek bir hayat tarzı verdi. Yaratıcınıza karşı kulluk görevinizi icra edebileceğiniz göz, kulak ve kalp verdi size. O halde sizler ne kadar da az şükrediyorsunuz? Yani bunları, bu Allah'ın size verdiği kulluk vasıtalarını ne kadar da az kullukta kullanıyorsunuz? Allah'ın size verdiklerini ne kadar da az Allah için kullanıyorsunuz?

Şükür, nimet vereni bilip onu açığa vurmak olduğu gibi, bunun tam zıddı olan 'küfr' ise, nimet vereni inkâr edip onu gizlemektir. Küfür kavramının, inkâr ve nimet sahibini gizlemeyi de ifade ettiğini hatırla-yalım. Küfür kelimesi, iman etmemeyi, insanlara sonsuz nimetler ve-ren rızık sahibi Allah'ı inkâr etmeyi anlattığı gibi, şükür kelimesi de i-man etmeyi, verilen nimetlerin sahibi olan Allah'ı tanımayı ve O'na minnettarlık duymayı ifade eder. Şükrün zıddının Kur'an'da "küfür" ke-limesiyle tanımlanmasından, şükretmenin Allah katında ne kadar ö-nemli olduğu ve bu ibadetten uzaklaşmanın ne kadar büyük problem olduğu açıkça anlaşılır.

Şükür, iman etmenin çeşitli organlarla ve bu organların faali-yetleriyle ortaya konulmasıdır. Şükür aynı zamanda nimeti bilmenin ismidir. Çünkü nimeti bilmek, nimeti vereni bilmenin yoludur. İşte bu-nun için Allah Kur'an'da İslâm ve imana şükür diye isim vermektedir. Nimetin nereden geldiğini bilmek, şükrün şartlarından biridir. Yoksa tamamı değildir. Şükrün içerisinde nimet vereni itiraf, nimete karşı ni-met sahibi Allah'ı övmek, O'na boyun eğmek, O'nu sevmek ve nimet konusunda O'nu hoşnut edecek şeyleri yapmak da bulunmaktadır. Kul nimeti tanıdığı zaman, nimetin sahibini de tanır. O'nu tanıyınca O'nu sevmeye başlar ve O'nun hoşlanacağı şeyleri yapmaya niyet eder. Küfür, rızık ve O'nu verenin üzerini örtmek, gizlemek, görmez-likten gelmek; şükür ise, nimeti bilmek, itiraf etmek ve açığa vurmak-tır. Şüphesiz bu itiraf yalnızca dil ile olmaz; şükür, imanın eyleme dö-nüşmesiyle yerine getirilir. Bazı âyetlerde 'şükür' kelimesinin iman et-menin, 'küfrün ise inkâr etmenin yerine kullanıldığını görüyoruz.

İnsan şükretmek veya küfretmek noktasında denenmektedir:

"Hiç şüphesiz Biz insanı, karmaşık olan bir damla sudan (nutfeden) yarattık. Onu denemekteyiz. Bundan do-layı onu işiten ve gören yaptık. Biz ona yolu gösterdik; (artık o) ya şükredici olur ya da nankör olur."
(İnsan, 2-3)

Bu âyette şükretmenin imanla, şükretmemenin ise küfürle eş tutulduğu açıkça görülmektedir. Allah (c.c.) mü'minleri zaman zaman 'sabır ve şükr' ile imtihan eder. Bazen darlıkla, bazen varlıkla, bazen musibetlerle, bazen de zaferlerle dener. Kendini yeterince tanımaları için nimet verir ve verdiği

nimetleri hatırlatır. Bazen bolluk verir, bazen de bolluktan sonra darlık verir. Sınava tutulan mü'minlerin başlarına sıkıntı gelir, bazı şeylerden mahrum kalırlar, insanlardan eziyet görür-ler. Mü'min her türlü zorluğa ve denemeye sabreder, her türlü nimete ise hamd eder veya şükreder. Allah, insana sayısız nimetler vermiştir. Bu nimetlerle insanları sınamaktadır; insan şükür mü edecek, nan-körlük mü?

Kur'an'dan anladığımıza göre mü'minler Allah'a üç şekilde şükredebilirler:

a- Dil İle Şükür:

Nimet sahibini anmak, O'nu övmek, O'nun nimet sahibi oldu-ğuna iman etmekle ve bunu Tevhid kelimesiyle ilan etmekle olur. Bu basit bir teşekkür ifadesi değil, dil ile 'şehadeti' getirmek, dil ile doğru sözlü olmak, dil ile Kur'an'ı tasdik etmek, dil ile İslâm'ı anlatma, Kur'-an okuma ve dil ile Allah'ı çokça zikretmek ve buna benzer dil ile ilgili kulluk görevlerini yapmakla yerine getirilir.

b- Kalp İle Şükür:

İmanı kalbe yerleştirdikten sonra nimet sahibinin Allah oldu-ğunu kalp ile tasdik etmek, vahy ile gelen şeyleri kabul etmek, yüreğe Allah'tan başka kimsenin korkusunu ve sevgisini koymamaktır.

c- Fiil (Aksiyon-Eylem) İle Şükür:

Bedenin organlarıyla nimet verene itaat etmek ve O'nun yüce emirlerini yerine getirmektir. Kısaca İslâm'ı her bakımdan yaşamaya çalışmaktır. Çünkü nimet vereni bilip O'nu övmek, bir anlamda O'n-dan gelen her şeyi kabul etmektir. Allah'a şükür; hidâyete uymak, İs-lâm'a teslim olmak demektir. Şükür, söz tekrarından çok, uygulama-dır, eylemdir. Şüphesiz yalnızca dil ile 'Allah'ım sana şükürler olsun' demek şükür için yeterli olmaz. Fiil ile şükür, Allah'a hakkıyla kullukla beraber aynı zamandan Allah'ın verdiği nimetlerden Allah'ın diğer kul-larını da faydalandırmaktır.

"Şükür, Allah'ın vermiş olduğu nimetlerin etkisinin, kulunun di-linde övgü, kalbinde sevgi ve âzâlarında itaat ve bağlılık olarak zuhur etmesidir." Gerçek şükür için, dilde Allah'tan başkasının övgüsü olmamalı, kalpte Allah'tan başka sevgili bulunmamalı, mahluklardan biri sevilse bile Allah için sevilmelidir. Allah sevgisi insanın kalbine yerle-şince de, insan o sevdiğinin bütün emirlerini tüm organlarıyla yerine getirir ve bütün yasaklarından da çekinir. İşte hakiki şükür budur.

Göz, kulak ve kalp; insanın dış âlemle irtibatı, iç alemden haberdar olması bu üç bölge ile alakalıdır. Bizim çevreyle ilişkimizi bu üç bölge ayarlar. Göz ve kulak, kalbin dışa açılan iki penceresidir. Kalp de, kişide iman ve küfür, kabul ve ret makamıdır. Meselâ içkiyi sevmemek, zinadan nefret etmek, fâizden tiksinmek, imanı, kulluğu benimsemek, küfrü reddetmek, namazı sevmek, cihattan hoşlanmak bu üç bölgenin sorumluluk alanı içine girer.

İnsan sûresinde, Rabbimiz, "biz insanı bu imtihana müsait ya-rattık, ona göz ve kulaklar vererek onu görsel ve işitsel âyetlere mutabakat edebilecek biçimde yarattık," buyurur. İnsanın imtihanına konu olarak görsel ve işitsel türden âyetler yarattık. Ona bu âyetleri okuyabilecek, görüp değerlendirebilecek gözler ve kulaklar verdik buyurur Rabbimiz.

Yine İsrâ sûresinde de şöyle buyurmaktadır:
"Bilmediğin şeyin ardına düşme; doğrusu kulak, göz ve kalp, bunların hepsi o şeyden sorumlu olur."
(İsrâ 36)

Göz, kulak ve kalp hepsi bu işten sorumlu olacaktır. İnsanın sorumluluğunun temel merkezi de işte budur. Değilse insanda sadece bu iki duyu organı yoktur. Meselâ tat alma, dokunma, koklama du-yusu gibi başka duyular da vardır ama kalp ve onun dışa açılan iki penceresi olan göz ve kulak, insanın insanca yaratılışının, ya da mükellef oluşunun gerçekleştirilmesidir. Semi' ve basîr olmayan bir kişi sorumlu değildir. Yani gözleri görmeyen ve kulakları işitmeyen bir kişi dinen sorumlu değildir. Çünkü bu kişi Allah'ın görsel ve işitsel âyetlerine mutabakat edecek göz ve kulağa sahip değildir.

Rabbiniz sizi böyle yaratığı halde, size bunca nimetler verdiği halde sizler bunları ne kadar da kullukta az kullanıyorsunuz? Allah size kendisine karşı kendisinin istediği kulluğu icra edebilecek vasıtalar vermişken, siz bunları nerelerde kullanıyorsunuz, bunu bir düşünün. Allah size kulak vermiş ve sonunda bu verdiğimle sizi hesaba çekeceğim buyurmuş. Acaba Allah'ın kullukta kullanın diye verdiği bu kulağı nerelerde kullanıyoruz? Bir düşünün… Bu kulağı kimlere verdik bugüne kadar? Kimlere kulak verdik bugüne kadar? Hanıma kulak verdik, çocuğa kulak verdik, amire, fısıltılara, dedikodulara, çevreye, TV'ye, bize lazım olana olmayana kulak verdik. Kimlere kulak vermedik ki bugüne kadar! Peki onlar mı verdi bize bu kulağımızı ki, onlara veriyoruz onu da, Bakara'ya, Âl-i İmran'a, Nisâ'ya, Mülk'e ve Rasûlul-lah'a vermiyoruz? Allah'ın size verdiği gözünüzü kimlere ve nelere veriyorsunuz? Kalplerinizi kimlere açıyorsunuz? Kimlere gönül veriyorsunuz? Kalplerinizi o kalplerinizin sahibine mi açıyorsunuz, yoksa başkalarına mı kaptırıyorsunuz? Kimleri daha çok seviyorsunuz? En çok Allah'ı mı seviyorsunuz, yoksa Allah

sevgisine yer kalmayacak biçimde kalplerinize başka şeylerin sevgilerini mi dolduruyorsunuz? Halbuki bakın Allah buyuruyor ki:

"Allah insanın göğsünde iki kalp koymamıştır."

(Ahzâb 4)

Allah insanın göğsünde iki kalp kılmamıştır. On tane kalbimiz yoktur ki, her birinin sevgisini birilerine dağıtalım, her birini birilerine verelim. Bir tek kalbimiz vardır. Gerçi bu âyet zıhar âyetidir. Yani kişinin kalbinde anayla karısını ayırmasını emreden bir âyettir. Kişinin bir tek kalbi vardır ve orada anasıyla karısını ayırmalıdır. Anasını karısı gibi, karısını da anası gibi kabul etmemelidir. Anasını karısı yerine, karısını da anası yerine koymamalıdır. Yani kişi tek olan kalpte anayla karısını karıştırmamalıdır. Karısının beden organlarını anasının organları yerine koyarak zıhar yapmamalı ve kalbinde konum olarak ka-rısını anası yerine koyarak ona itaat etmeye kalkışmadığı gibi, anasını da karısı konumunda görerek ondan hizmet beklemeye kalkışmamalı, kalpte bu ikisinin fonksiyonlarını ayırmalıdır.

Nasıl ki insanda bir tek kalp vardır ve o kalpte kişi nasıl ki ananın yeriyle hanımının yerini karıştırmamalıysa, hanımın yerini ayrı, ananın yerini ayrı tutmalıysa, işte aynen bunun gibi kişi tek olan kalbinde Allah sevgisiyle başka şeylerin sevgisini de karıştırmamalıdır. Kalbinde Allah sevgisiyle para sevgisini, Allah sevgisiyle efendi sevgisini, şeyh sevgisini birbirine karıştırmamalıdır. Dünya ile ahireti karıştırmamalı, para ile namazı, bâkîyle fâniyi, Allah'la başkalarını, Allah'la babayı, Allah'la kocayı, Allah'la âmiri, Rasûlullah sevgisiyle şeyhi, Al-lah sevgisiyle başka şeylerin sevgisini, Peygambere itaatin yeriyle, efendiye itaatin yerini ayırmalıdır. Allah insanda iki kalp yaratmamıştır ki, birini Allah'a, ötekisini de başkalarına versin.

Mülk sûresinde Rabbimiz kendisini bize tanıtmaya devam ediyor. Eğer şu anda sadece Mülk sûresinde kendini bize tanıttığı kadar bile Allah'ı tanıyan bir toplum olabilseydik, şu andaki durumumuzdan çok farklı olacaktık. Sadece bu sûrede anlatıldığı kadarıyla bile Rab-bimizi tanıyabilmiş olsaydık, inanın çok şey değişecekti hayatımızda. Bakın Rabbimiz yine kendini bize tanıtıyor:

24. "Sizi yerden yaratıp yayan O'dur ve O'nun huzurunda toplanacaksınız."

O Allah ki, sizi arzda tohumladı. Arzda sizi ekip tohumladı, yeryüzünde sizi yayıverdi, dağıtıverdi de kiminiz Konya'da, kiminiz Karaman'da, kiminiz Kars'ta, Kayseri'de, kiminiz Çin'de, Almanya'da, Mançurya'da buluverdiniz kendinizi. Herkes için bir yer, bir yurt, bir vatan kılmıştır Rabbimiz. Herkes vatanında yaşar ve herkes için vatanı değerlidir.

Yani, “ya Rabbi! Beni neden filan aileden getirmedin? Keşke beni falan babadan ve anadan dünyaya getirseydin!” Veya, “ya Rabbi beni İstanbul’da imtihan etseydin!” “Beni asr-ı saadette dünyaya getirseydin!” “Beni kadın olarak, erkek olarak yaratsaydın!” gibi bir itiraz hakkımız yoktur. Bir yerlerde dünyaya getirir, bir yerlerde yaşatır, bir yerlerde öldürür Rabbimiz bizi..

Bakın buraya kadar Rabbimiz en güzel bir biçimde kendini anlattı. En güzel bir biçimde hakkı ortaya koydu. Ancak Rabbimiz hiç bir itiraza mahal bırakmayacak, hiçbir şüpheye imkân bırakmayacak bir biçimde hakkı anlatınca, hakikati bütün çıplaklığıyla ortaya koyunca, insanların küfürleri bitecek, insanların hışımları, inatları sona erecek ve tamam doğruyu anladım, hakkı anladım ve iman ettim diyeceklerini zannetmeyin sakın. İnsanların hemen hakka teslim olacaklarını beklemeyin. Bakın buraya kadar anlatılanlarla ne güzel hak ortaya konuyordu. Rabbimiz kendisini ortaya koyarak, “ey kullarım! Bakın işte böyle bir Allah’la karşı karşıyasınız! Böyle bir kulluk yapacaksınız! Böyle bir Allah’a teslim olacaksınız! Böyle bir Allah’a döndürüleceksiniz! İşte bu Allah sizi hesaba çekecek! Öyleyse sakın ha sadece Rab-binize kul olun! Sadece Rabbinizin sözünü dinleyin! Rabbinizden başkalarının sözünü dinlemeye meyliniz olmasın! Allah’a karşı yan çizip kulluktan kaçmayın!” denince, bakın hâlâ insanlardan kimileri ne di-yorlar?

25. “Doğru sözlü iseniz, bildirin bu azap sözü ne zamandır?” derler.”

“Doğru söyleyen kimselerseniz, ne zaman bu azap? Hani niye gelmiyor bu azap ya? Eğer ciddiyseniz haydi o azabı getiriverin bakalım! Hani nerde o? Olmaz böyle şey! Hikâye bu dedikleriniz! Kesinlikle böyle bir azap yoktur! Kesinlikle bize bir son gelmeyecek! Kesinlikle öldükten sonra tekrar dirilme olmayacak! Masal bunlar!” diyorlar. Belki bu inkarlardan en hafifi Yahudilerinkidir. Ne diyordu Yahudiler:

“Bu Yahudiler bize ateş sadece sayılı birkaç gün do-kunacaktır dediler.” (Bakara 80)

“Ateş bize ancak sayılı günler dokunacaktır. Bizler sadece sa-yılı birkaç gün cehenneme uğrayacağız. Belki kısa bir müddet, işte birkaç gün belki yanar, sonra doğru cennete gideriz” diyorlar.

“Eğer doğru sözlülerseniz, hani ne zaman ya bu azap?” Bu soru gerçekten onu öğrenmek niyetiyle sorulmuş bir soru değildir. Ya-ni adamların dertleri, azabı, ahireti öğrenip ona iman ve amele yönel-mek değil. Adamların derdi onunla dalga geçmek, alay etmek, inkar etmek. Bakın Allah buyuruyor ki:

26. “De ki: “Onu bilmek ancak Allah’a mahsustur. Ben sadece apaçık bir uyarıcıyım.”

"Peygamberim ve ey peygamber yolunun yolcuları! Size bu tür sorular sorarak dalga geçmeye çalışanlara deyin ki, ilim ancak Allah'ın yanındadır. Bunun ilmi Allah'a aittir. Sizler bu tür gaybî soruları bize sormakla ne kadar cahiller olduğunuzu ortaya koyuyorsunuz. Yanlış kapı çalıyorsunuz. İlim, Allah katındadır." Buradaki ilim, kıyamet mânâsınadır. Nâziât sûresinde şöyle buyrulur:

"Ey Muhammed! Senden kıyametin ne zaman gelip çatacağını sorarlar. Nerde senden onu anlatması? Onun müntehası Rabbine aittir."

(Naziat 42,43)

"Ey Peygamberim, o ne zaman demir atacak? diye sana kıyamet vaktini soruyorlar. Kıyametin ne zaman gelip beyinlerinde patlayacağını soruyorlar." Müşrikler zaman zaman gelip Rasûlullah Efendimizden bunu soruyorlardı. Ama bilgilenmek, bu bilgilerini amele dönüştürmek ve hazırlık yapmak, o kıyametten korunmak maksadıyla değil de, alay etmek, alay konusu yapmak için soruyorlardı. Âyetin ifadesinden de bunu anlıyoruz. Bakın Allah diyor ki:

"Sen nerden bileceksin bunu peygamberim? Seni ilgilendirmez ki bu konu! Senin bilebileceğin, senin elinde olan bir konu değil ki bu sana soruyorlar!"

"Onun müntehası Allah'tır. Yani kıyametin müntehâsı Allah'tır. Bu sorunun müntehâsı Allah'tır, Allah'ta biter bu konunun bilgisi. Ya da bırak peygamberim, bu alçaklar sorabildikleri kadar sorsunlar! Sen bu beyinsizlerin yaptıklarına üzülme! Ne yaparlarsa yapsınlar, sonunda benim huzuruma gelecekler ve ben onlara ne yapacağımı biliyorum!"

Kıyametin ilmi sadece Allah katındadır. Bunu ne peygamberin, ne de bir başkasının bilmesi mümkün değildir. Yani bu işin müntehâsı, sonu Allah'ta biter. Onun ne zaman vuku bulacağı beni ilgilendir-mez, deyiverin. Peygamber Efendimizin ya da içimizden birisinin birine, aman dikkat et, öleceksin ve hesap, kitapla karşı karşıya gelecek-sin diyebilmesi için, yani ölmeden önce durumunu düzeltip işlerini yo-luna koymasını tavsiye edebilmemiz için, illa da onun ne zaman öleceğini bilmemiz gerekmez. Kesin onun bir gün gelip öleceğini ve hesaba çekileceğini bilmemiz yeterlidir. Peygamber de (a.s) zamanlarını bilmese de onların mutlaka bir gün öleceklerini bildiği için böyle diyor-du.

"Ben sadece sizin için açık bir uyarıcıyım. Benim görevim size ne zaman öleceğinizi, ne zaman hesaba çekileceğinizi, kıyametin ne zaman kopacağını bildirmek değildir. Ben ancak kesin bildiğim bir ko-nuda beni dinleyenler, Rablerine iman eden ve Rabblerinden haşyet duyanlar, içi titreyerek korkanlar için bir uyarıcı ve bir korkutucuyum. Benim bunun ötesinde herhangi bir görevim, bir sorumluluğum yoktur."

Peygamber açık bir uyarıcıdır. Peygamber (a.s), dini açık anlatır. Allah'ın Resûlü eğri büğrü anlatmaz, yamuk yumuk konuşmaz, dolambaçlı yollarla, dolambaçlı ifadelerle söyleyeceğini söylemez. O, açık ve net söyler. Öyleyse bizler de açık uyaralım insanları. Dolambaçlı yollar yerine açık ve net olalım. Allah'ın dinini açık ve net ortaya koyalım. Allah'ın elçileri dini çok açık ve net ortaya koydular.

Dini açık olarak anlatmayı şöyle anlamaya çalışıyoruz: Dini a-çık anlatmak demek, dini Allah ve Resûlü'ne anlattırmak demektir. Di-ni, Kur'an ve sünnete anlattırmalıyız. İnsanları uyarırken Allah'ın âyetleri ve Rasûlullah'ın hadisleriyle uyarmalıyız. Direk âyet ve hadislerle uyarmalıyız. Çünkü dini en güzel anlatan Allah ve Resûlü'dür. Bir de uyarırken, dini anlatırken Allah ve Resûlü'ne râci anlatmalıyız. "Bunu ben değil Allah ve Resûlü istiyor, ben değil Allah ve Resûlü söylüyor" diyerek anlatmalıyız. Dini direk dinin kaynaklarıyla ortaya koymalıyız.

Örneğin adam tiyatroyla din anlatmaya çalışıyor, şiirle, gazeteyle, dergiyle, radyoyla, televizyonla din anlatmaya çalışıyor. Bildiğim o ki, bunların hiçbirisi açık ve net anlatım değildir. Çünkü din anlatımında muhatap karşımızda olmalı ve muhatabın dünyasına inebilmeliyiz. Onunla yüz yüze, karşı karşıya gelerek anlatmalıyız. Böylece onun derdini, dünyasını tanımalıyız ki, anlattıklarımızı onun dünyasına indirme, indirgeme imkânım olsun. Bilmem Allah'ın Resûlü şu anda aramızda olsaydı, herhalde bu tür bir anlatım tarzını kabullenmeyecekti.

Öyleyse mutlaka muhatabın ayağına giderek anlatmaya çalışmalı ve konuşurken çok açık, net olmalıyız. Allah korusun, şu anda bu topluma dini, Kitap ve sünnet anlatmıyor. Cenneti ve cehennemi bu topluma, bu toplumun Peygamberi anlatmıyor. Bakın cehennem anlatanlara: "Efendim, eğer saçının bir telini yabancılara gösterirsen ebediyen cehennemde yanacaksın! Eğer şu vasiyetnameyi yanında taşırsan kesinlikle cehennem sana haram olur! Falan kişiye bir bağlandın mı direk cennettesin! Falan kişi var ya, o anasının altını üstünü vermediği için anası ağzının kanıyla mezarda beklemektedir!" Peki kim dedi bütün bunları? Kur'an mı dedi? Rasûlullah mı dedi? Hayır, çevremizde böyle cennet ve cehennem şekilleri, anlayışları yayılıyor.

Biz de din anlatacaksak anlattıklarımız açık ve net olmalı. Yamuk bir din sunmamalıyız insanlara. Doğru bir din anlatmalıyız. Bunun için de dini Allah ve Resûlü'ne anlattırmalıyız. Dini Kur'an ve sünnete anlattırmalıyız. Çünkü dini en güzel Allah ve Resûlü anlatır. Bırakalım kendi anlayışlarımızı da, kitap ve sünneti ortaya koyalım. Böylece bu insanlar da hurafelerden, bid'atlerden, yamukluklardan kurtulup açık ve net dinle tanışma imkânı bulsunlar.

27. “Azabı yaklaşırken gördükleri zaman, inkar edenlerin yüzleri çirkinleşip kararır; onlara: “Sizin arayıp durduğunuz işte budur” denir.”

İnsanlar cehennemi, azabı kendilerine doğru yaklaşırken gördükleri zaman, cehennem ‘üzlifet’ olduğu, yani cehennemlikler ebedî azap yerleri olan, ebedî barınakları olan cehennemle yüz yüze, burun buruna geldikleri zaman… Nâziât'ta anlatıldığı gibi:

“Cehennem her bakanın göreceği şekilde gösterilir.”

(Naziat 36)

Görenler için de cehennem yaklaştırılmış ve sergilenmiştir. Cehennem bütün çıplaklığıyla ortaya çıkarılmıştır. Dünyada inkar ettikleri, reddettikleri gerçekle insanlar yüz yüze geldikleri zaman:

İşte o zaman onu inkar edenlerin, onunla dalga geçenlerin, hani nerede kaldı o cehennem ya? Ne zaman o ya? diyenlerin yüzleri kapkara kesilir. Ayıplarından, kayıplarından, perişanlıklarından dolayı yüzleri kapkaradır onların. Onlara denir ki:

1- “İşte dâvet edip durduğunuz ateş! Nerde kaldı? Niye gemli-yor? Neden gerçekleşmiyor? diye sürekli dâvet edip durduğunuz, sü-rekli kendisini çağırıp durduğunuz cehennem! Haydi buyurun! Ebediyen sığınağınız, barınağınız olarak, hiç çıkmamak üzere girin o ateşe!”

2- “İşte size vaadedilen cehennem! İşte size dünyada sürekli hatırlatılan, yaşadığınız İslâm dışı hayatın karşılığı olarak size vaade-dilen cehennem budur!” denilecek.

28. “Deki: “Allah, beni ve benimle beraber bulunanları isterse yok eder veya isterse merhamet eder; söyleyin, bu takdirde inkarcıları, can yakıcı azaptan kim alıkoyabilir?”

“Onlara de ki peygamberim: “Allah beni ve benimle olanları, bana inananları, benim safımda olan mü’minleri helâk edip öldürse, yahut bize merhamet buyursa, bu neyi değiştirir? Kâfirleri elim bir azaptan kim kurtarabilir? Ne kurtarabilir? Benim ve beraberimdekilerin ölümünü istiyorsunuz. Bu neyi değiştirecek? Farz edin ki bizler öl-sek, bu sizi azaptan kurtaracak mı? Biz ölsek de hayatta kalsak da bu sizin azabınızı, sizin cehennemliğinizi değiştirmeyecektir.”

Rasûlullah Efendimizin ve beraberindeki bir avuç serdengeçti Müslümanın çabaları, çırpınışları, dâvetleri sonucu Mekke’de hemen hemen her aileye İslâm nüfuz etmişti. Hemen hemen Allah’ın dininin girmediği ev kalmamıştı Mekke’de. Her aileden birileri Müslüman olmuştu. İslam’ın bu başarısı karşısında kâfirler Peygamber efendimize ve beraberindeki bir avuç yiğide karşı bedduaya başlamışlardı. Hatta dâvetinin, dâvâsının önünü

alamayacaklarını anlayan kâfirler, Rasû-lullah Efendimizin ölmesi, helâk olması, yok olması için her evden yükselen beddualarla birlikte çok çeşitli yollara girdiler, çeşitli çarelere başvurdular.

Meselâ sihir denemelerine giriştiler. İsâbet-i ayn, yani göz değmesini denediler. Onun ölmesi ve helâk olması için her yolu dene-meye başladılar da, işte bunun üzerine Rabbimiz peygamberimizin onlara bunu demesini emretti. "Ey peygamberim, onlara de ki: Ben öl-sem de, kalsam da sizin için bir şey değişmez, değişmeyecek. Boşuna benim ve beraberimdekilerin ölümünü temenni edip durmayın."

29. "De ki: "Bizim inandığımız ve kendisine güvendiğimiz, Rahmân olan Allah'tır. Kimin apaçık bir sapıklıkta olduğunu yakında bileceksiniz."

Şu ifadenin güzelliğine bir bakın. Şu çılgınca düşmanlık besleyenlere karşı işleyen Rabbimizin rahmetine bir bakın. Merhameti bol olan Rabbimiz, onları, kâfirleri, düşmanlarını mat etmek, kahretmek, mağlup edip susturmak için din göndermiyor. Onları cehenneme doldurmak için din göndermiyor. Rabbimizin muradı onları helâk değil, onları hep kurtarmak için âyet gönderip sesleniyor. Bakın ifadeye: "De ki, O Rahmân'dır ve biz O'na iman ettik. O'na tevekkül ettik. O'na güvenip dayandık. Boyunlarımızdaki kulluk iplerini O'nun eline verdik. İradelerimizi O'na teslim ettik. O'nun seçimini kendimiz için seçim ka-bul ettik. Hayatımızı O'nun istediği gibi yaşamaya karar verdik. Yakın-da kimin sapık olduğunu bileceksiniz."

Vekil, kişinin kendisine vekâletini teslim ettiği varlık demektir. Meselâ inancına ters bir hukuk sisteminin uygulandığı ülkelerde yaşayan insanlar, mahkeme huzurunda kendilerini savunamayacaklarından endişe duyduklarında, kendilerini kendilerinden daha iyi savunabileceğine inandıkları, hukuku kendilerinden daha iyi bilen bir avukata bizi savunmak üzere vekalet verirler, değil mi?

İşte bizim adımıza, bizim hayat programımız adına aldığı kararlar konusunda kendisine güvenebileceğimiz, yasalarına teslim olabileceğimiz, boyunlarımızdaki kulluk ipinin ucunu eline teslim edebileceğimiz ve çektiği yere gözü kapalı gidebileceğimiz bir tek varlık biliyoruz O da bizi bizden daha iyi bilen, bizim hayatımızı, bizim hayat programımızı herkesten daha iyi bilen, bilgisi tam olan, bilginin kaynağı olan Rabbimizdir. Çünkü O bizim için bize en uygun, en faydalı, en yararlı, en güzel, en münasip ve en mütenasip kararları alandır.

İşte böyle Velî bildiğimiz Rabbimize hayatımızı düzenlemesi konusunda vekâletimizi veriyoruz. "Ya Rabbi! Beni yaratan sen olduğuna göre, benim

sahibim sen olduğuna göre, beni en iyi tanıyan da sensin! Benim nasıl mutlu olacağımı, nasıl huzurlu olacağımı, nasıl bir hayat yaşarsam dengede olacağımı bilen de sensin. Öyleyse ben bu konuda vekâletimi sana veriyorum. Benim adıma, benim hayatıma ne karar alırsan ben onları aynen uygulayacağım ya Rabbi!" diyoruz.

Eğer bizler de Rabbimize vekaletimizi verdiysek, bizim adımıza hayat programı alma konusunda O'nunla böyle bir sözleşmeye girdiysek, o zaman vekâletimizi verdiğimiz Rabbimizle, vekilimizle di-yalogumuzu kesmemeliyiz. Yani kendimize vekil tayin ettiğimiz, vekâletimizi kendisine verdiğimiz, "bizim adımıza ne karar aldıysan biz ay-nen onu icra edeceğiz ya Rabbi!" dediğimiz Rabbimiz bizim adımıza ne kararlar aldı, ne dedi, ne emretti, neleri yasakladı, bütün bunları bilmiyorsak, ilgilenmiyorsak, ilgi kurmuyorsak ne anlamı var bu vekâletin? "Hani ya Rabbi sen benim vekilimsin! Benim adıma ne karar ve-rirsen kabulümdür! Sen bilirsin ya Rabbi! Ne yapacağımı, nasıl yaşayacağımı, ne yiyip ne içeceğimi, nasıl giyineceğimi, hayatımı nasıl dü-zenleyeceğimi sen bilirsin ya Rabbi! Çünkü sen beni benden iyi bilirsin ya Rabbi! Beni de, çocuklarımı da, hanımımı da, geçmişimi de, geleceğimi de, menfaatimi de, zararımı da, mutluluğumu da, mutsuzluğumu da her şeyimi sen daha iyi bilirsin ya Rabbi! Benim hayatım konusunda en bilen sensin, çünkü beni yaratan, beni programlayan sensin ya Rabbi!" demiştik ya! Vekâletimizi O'na vermiştik ya, aldığın kararlar benim için bağlayıcıdır demiştik ya, işte Rabbimiz bizim adımıza aldığı kararlarını bu Kitabında bildirmiştir. Ama ne gariptir ki biz bu Kitapla ilgilenmiyoruz.

Unutmayalım ki Allah'ı vekil bilmek, Velî bilmek her şeyiyle O'-na teslim olmak ve hayatın tümünü O'nun belirlediği biçimde yaşamak demektir. Eğer O'nu vekil biliyor, ama hayatımızı O'na danışmadan yaşıyorsak, veya O'nu vekil biliyor ama hayat programımız konusunda biz kendimiz karar veriyor sonra da Allah'a onaylattırmaya çalışıyorsak, bu vekâlet işi sapıklıktan başka bir şey değildir.

Sûrenin sonunda Rabbimiz bizim akıllarımızı iyice erdirmek için bakın yine soruyor:

30. "De ki: "Suyunuz yere batarsa, söyleyin, size kim temiz bir su kaynağı getirebilir?"

Peygamberim ve ey peygamber yolunun yolcuları, bunca delile rağmen o aklı ermemişlere deyin ki: Suyunuz çekilmiş bitmiş. Sabahleyin bir baktınız ki, akarsularınız, pınarlarınız kuruyuvermiş. Allah gökten indirdiklerini de yerden akıttıklarını da alıvermiş, kurutuvermiş. Yahut vücudunuzdaki suları alıvermiş Rabbiniz. Kanınızı kurutup don-duruvermiş. Veya hayatınızın suyu, yani bel suyunuzu alıvermiş. Ya da kasalarınızın, keselerinizin suyu çekilivermiş. Yani

piyasanın suyu-nu, kazanç sularınızı kurutuvermiş. Ya da gözünüzün suyu kuruyu-vermiş. Bunların hepsi sudur değil mi? Tüm bu sularınızı geri alıvermiş Allah. Söyleyin bakalım, böyle bir durumda kimdir onu size getirecek? Var mı Allah'tan başka bu işi yapacak birileri? Kim geri getirip size iade edecek bu sularınızı? Var mı öyle tanışığınız güçlü birileri?

Bu âyet nazil olduğunda, müşriklerden birisi, "Yahu bundan kolay ne var? Alırım elime kazmayı, vururum yere ve çıkarırım suyu" demiş. Sabaha kadar Allah onun gözünün suyunu alıvermiş ve haydi geri getir bakalım onu demiş de, adam helâk olup gitmiş.

Öyleyse aklımızı başımıza alalım. Rabbimiz bunca âyetiyle bi-ze kendisini anlattı. Kitabında kendisini anlattığı gibi Rabbimize iman edelim. Kendisine kulluk yapılmaya lâyık sadece Allah'tır. Teslim olunmaya lâyık sadece Allah'tır. Sadece O'nu dinleyelim, sadece O'nu razı etmeye çalışalım. Hayatımızı sadece O'nun için ve O'nun belirlediği yasalar istikâmetinde yaşayalım. Allah'tan başkalarına asla minnet etmeyelim. Bu sûreyi en yakınlarımızdan başlamak sûretiyle Allah kullarına anlatarak onları diriltmeye çalışalım inşallah.